

Financiranje poduzetništva s osvrtom na Primorsko - goransku županiju

Torić, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:012988>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-20**



Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)



VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Filip Torić

**FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA S OSVRTOM NA
PRIMORSKO - GORANSKU ŽUPANIJU**

**FINANCING ENTREPRENEURSHIP WITH REFERENCE TO THE
PRIMORSKO-GORANSKA COUNTY**

Završni rad

Gospić, 2018.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Preddiplomski stručni studij: Upravni studij

Financiranje poduzetništva s osvrtom na Primorsko-goransku županiju

Financing entrepreneurship with reference to the Primorsko-goranska county

Završni rad

MENTOR

Mr. sc. Denis Buterin

STUDENT

Filip Torić

MBS: 0296015335/14

Gospić, rujan 2018.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Upravni odjel

Gospić, 2. svibnja 2018.

Z A D A T A K

za završni rad

Pristupniku Filipu Toriću MBS: 0296015335/14

Studentu stručnog studija Upravni studij izdaje se tema završnog rada pod nazivom

Financiranje poduzetništva s osvrtom na Primorsko-goransku županiju

Sadržaj zadatka :

Analizirati i sustavno prikazati glavna obilježja poduzetništva s posebnim osvrtom na poduzetništvo u Primorsko-goranskoj županiji. Istražiti relevantne značajke poslovnog financiranja, njegov značaj za opstanak i razvoj poduzeća, pravila i načela financiranja te najzastupljenije vrste. Temeljem istraživanja dati prijedloge za učinkovito financiranje poduzetništva u Primorsko-goranskoj županiji. Rezultate istraživanja prikazati u zaključku.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: Denis Buterin zadano: 2. svibnja 2018. godine , 

Pročelnik odjela: Tomislav Lopac, v. pred. predati do: 30.09.2018
(ime i prezime)

(nadnevak)


potpis

Student: Filip Torić primio zadatak: 2. svibnja 2018. godine , Filip Torić
potpis

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavlujem da sam završni rad pod naslovom: "Financiranje poduzetništva s osvrtom na Primorsko-goransku županiju" izradio/la samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora Denisa Buterina.

Ime i prezime FILIP TORIĆ

Filip Torić

Sadržaj

UVOD	1
1. OSNOVNI POJMOVI O PODUZETNIŠTVU	2
1.1. PODUZETNIŠTVO	2
1.2. PODUZETNIK	4
1.3. PODUZETNIČKO POSLOVANJE	5
2. FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA	7
2.1. TEORETSKI ASPEKT POTPORA ZA POKRETANJE PODUZETNIČKE AKTIVNOSTI	8
2.2. NAČINI POTICANJA PODUZETNIŠTVA I ODREĐIVANJE IZNOSA POTPORA	9
2.3. POTPORE ZA POKRETANJE PODUZETNIČKE AKTIVNOSTI NA RAZINI REPUBLIKE HRVATSKE	10
2.4. BESPOVRATNA SREDSTVA ZA POKRETANJE PODUZETNIČKE AKTIVNOSTI U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJE DODJELJUJE EUROPSKA UNIJA	16
3. FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA U PRIMORSKO GORANSKOJ ŽUPANIJI	21
3.1. FINANCIJSKI POKAZATELJI	22
3.2. ZAPOSLENOST	24
3.3. FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA U PGŽ	26
4. FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA U GRADU RIJECI	29
4.1. MJERE IZ PODRUČJA PROGRAMA “JAČANJE KONKURENTNOSTI PODUZETNIKA”	30
4.2. OBRAZOVANJE I INFORMIRANJE	33
4.3. FINANCIRANJA PODUZETNIKA:	35
4.4. RAZVOJ PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE:	35
4.5. PROMICANJE PODUZETNIČKE KULTURE	36
4.6. STVARANJE DRUŠTVENIH VRIJEDNOSTI PRIMJENOM PODUZETNIČKIH NAČELA:	37
4.7. MJERE ZAPOŠLJAVANJA	37
5. ZAKLJUČAK	39
6. LITERATURA	40

SAŽETAK:

Cilj ovog završnog rada je opisati oblike financiranja poduzetništva u Republici Hrvatskoj s posebnim osvrtom na financiranje poduzetništva u Primorsko-goranskoj županiji te Gradu Rijeci kao najvećoj jedinici lokalne samouprave u Primorsko-goranskoj županiji.

Poduzetnici su pokretači gospodarstva i zapošljavanja i zbog toga im se pridaje posebna važnost. Jedan od najvećih problema u pokretanju poduzetničkih pothvata je problem financiranja. Poduzetnici se financiraju iz vlastitih sredstava i tuđih sredstava putem kredita banaka i raznih programa i mjera koje su pokrenute od strane lokalne samouprave, države i Europske unije te raznim drugim alternativnim izvorima financiranja.

Ovaj rad prikazuje programe i mjere financiranja poduzetničkih pothvata u Hrvatskoj, Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Rijeci.

Ključne riječi: poduzetništvo, financiranje

ABSTRACT:

The aim of this final paper is to describe the forms of entrepreneurship financing in the Republic of Croatia, with particular reference to the financing of entrepreneurship in Primorsko-goranska County and the City of Rijeka as the largest unit of local self-government in the Primorsko-goranska County.

Entrepreneurs are the driving force behind the economy and employment and therefore they attach particular importance to them. One of the biggest problems in starting an entrepreneurial venture is the problem of financing. Entrepreneurs are financed from their own funds and other funds through bank loans and various programs and measures initiated by local governments, the state and the European Union and various other alternative sources of funding.

This paper presents programs and measures for financing entrepreneurial ventures in Croatia, Primorsko-goranska County and the City of Rijeka.

Keywords: entrepreneurship, financing

UVOD

U razvijenim društvima nema pokretanja proizvodnje bez poduzetništva kojem je cilj stvoriti nove vrijednosti pokretanjem i razvojem novih poduzeća. Ekonomske teorije razvijenih zemalja ističu poduzetništvo kao osnovu gospodarskog i ekonomskog razvoja zemlje. Poduzetništvo je predmetom interesa mnogobrojnih znanosti, a posebno ekonomije, psihologije, sociologije i prava. Interes za poduzetništvo proizlazi iz spoznaje da je povijest civilizacije rezultat pojedinačnih i grupnih aktivnosti na mijenjaju svijeta i kreiranju promjena (poduzetništva) i iz očekivanja o daljnjoj ekspanziji poduzetništva u budućnosti.

Poduzetništvo utječe na gospodarski rast i razvoj svake države, pa tako i Republike Hrvatske. Republika Hrvatska je kreirala sustav različitih potpora za pokretanje vlastite poduzetničke aktivnosti. Ovakve vrste potpora u Republici Hrvatskoj moguće je dobiti od strane, lokalne i regionalne uprave i samouprave, od strane države, ali i od strane Europske unije.

Jedna od najčešćih prepreka s kojom se poduzetništvo u Republici Hrvatskoj suočava je nedostatak financijskih sredstava. Cilj ovog rada je istražiti financiranje poduzetništva u Republici Hrvatskoj, posebno u Primorsko-goranskoj županiji.

1. OSNOVNI POJMOVI O PODUZETNIŠTVU

1.1. PODUZETNIŠTVO

Poduzetništvo se najčešće definira kao ukupnost organizacijskih, inovacijskih, te upravljačkih sposobnosti. U praksi bi to bio proces stvaranja novih vrijednosti kroz iskorištavanje prilika sa određenim resursima na raspolaganju. Poduzeće je stoga samostalna gospodarska, tehnička i društvena cjelina u vlasništvu određenih subjekata, koja proizvodi dobra ili usluge za potrebe tržišta, koristeći se odgovarajućim resursima i snoseći poslovni rizik, radi ostvarivanja dobiti i drugih ekonomskih i društvenih ciljeva. (Škrtić 2006)

Ulazak u svijet poduzetništva nosi određene prednosti i rizike. Kao prednost u osnivanju vlastitog posla najčešće se navodi mogućnost da se radi ono što se voli i želi raditi, mogućnost iskazivanja vlastite kreativnosti, mogućnost osobne kontrole posla, mogućnost mijenjanja stvari, ostvarivanje neograničenih profita, priznatost u društvu... Uz navedene prednosti ulazak u poduzetništvo nosi i određene rizike među kojima se najčešće ističu nesigurnost dohotka, rizici od gubitka uloženog kapitala, nedefinirano radno vrijeme i naporan rad, niska kvaliteta života za vrijeme uspostavljanja poslovanja, visoka razina stresa, neograničena odgovornost, te obeshrabrenje.

Na stvaranje poduzetničke klime utječe političko, ekonomsko, pravno i kulturno okruženje. Lokalna, državna te regionalna politika utječu na način obavljanja poslovanja te na uvjete u kojima poduzetnici rade preko legislative koja preko donesenih zakona nadzire poduzetništvo te mu daje smjernice. Pravno okruženje je iznimno bitno za regularno i legalno poslovanje poduzetništva, a pod nadležnosti je agencija i sudova. Ono regulira područja imovinskog prava, intelektualnog vlasništva, sigurnosti proizvoda, odgovornosti za proizvode te ugovorne zakone. Na razvoj poduzetništva utječe i ekonomski sustav. Danas se nalazimo u tržišnoj ekonomiji koja podrazumijeva minimalni utjecaj države na poslovanje poduzetnika, a maksimalni utjecaj tržišta. Na poduzetništvo utječe i kulturalno okruženje zbog čega poduzetnici trebaju uvažavati vrijednosti i norme društva u kojem se nalaze, te društvenu i kulturalnu pripadnost države u kojoj posluju ili namjeravaju poslovati.

1.1.1. POVIJESNI RAZVOJ PODUZETNIŠTVA

Prateći ljudsku povijest možemo reći da poduzetništvo postoji oduvijek. Poduzetništvo u današnjem značenju nastaje u srednjem vijeku (od 12. do 15. stoljeća). Tadašnje poduzetništvo obuhvaćalo je trgovinu, bankarstvo, kreditne i mjenjačke poslove, pomorstvo, ali i razbojništvo i gusarstvo. Tadašnji poduzetnici su bili trgovci, gusari, feudalski obrtnici... Šipić i Najdanović navode Marka Pola kao prvog poduzetnika u povijesti. Opisuju da je ustanovio trgovački put prema Dalekom Istoku, a u svom je poslovanju potpisivao ugovore sa trgovcima i bankarima te je prodavao različite proizvode.

U Italiji se već tijekom 12. stoljeća javljaju začetci obiteljskih poduzeća. U to doba postojale su i udruženja trgovaca (gilde) koja su imale za cilj pružanje uzajamne pomoći prilikom obavljanja kratkotrajnih trgovačkih poslova.

Krajem 14. stoljeća pojavljuju se trajnija trgovačka poduzetnička udruženja koja su se temeljila na obiteljskoj tradiciji, a bavila su se uglavnom izvozničko-trgovačkim poslovima te bila utemeljena na imovinsko-pravnim zaduženjima i raspodjeli dobiti među članovima. Tijekom 17. stoljeća dolazi do procvata različitih oblika obrta i trgovačkih poduzeća, raste međunarodna, a potom i preoceanska trgovina.

Daljnji rast poduzetništva se vidi u 18. stoljeću kada dolazi do specijalizacija u trgovini i odvajanja trgovine od bankarstva.

Pojavom industrijske revolucije (prijelaz iz 19. u 20. stoljeće) naglo je porasla važnost poduzetništva. Međutim, nakon industrijske revolucije, a s početkom masovne proizvodnje, uloga poduzetništva opada.

Tek krajem 20. stoljeća, s naglim razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije i propašću socijalističkih društvenih uređenja, poduzetništvo ponovno postaje temeljna gospodarska djelatnost.

Pretpostavlja se da će globalnu ekonomiju 21. stoljeća obilježiti porast brzine poslovanja i nadmetanje velikog broja agilnih konkurenata što će dovesti do toga da će na

tržište stupiti nova, mala, fleksibilna i inovativna poduzeća, koja će samostalno ili međusobno povezana, nastupati na tržištu. Poslovnim svijetom time bi dominirale svjetske kooperativne i uzajamno povezane mreže malih poduzetnika. U tom smislu potrebno je i u Hrvatskoj razviti svijest da će mala poduzeća umrežavanjem, uzajamno utječući jedno na drugo, postići veći ukupan rezultat negoli bi bio zbroj njihovih rezultata da djeluju samostalno.

1.1.2. POVIJEST PODUZETNIŠTVA U HRVATSKOJ

Kroz povijest su u Hrvatskoj djelovali ugledni ekonomski teoretičari koji su svojim analizama trgovine i poslovanja dali važan doprinos razvoju teorije poduzetništva.

Dubrovčanin Benedikt Kotruljević (1458.g.) napisao je prvu sistematsku raspravu o trgovini: "O trgovini i savršenom trgovcu". Blaž Lorković (19. st.) u djelu "Počela političke ekonomije ili nauke općeg gospodarstva" izlaže temeljna gospodarska načela i pojmove koja vrijede i danas.

Za razvoj poduzetništva najvažnija počela su: promicanje proizvodnje, obuka, organizacija proizvodnje, obitelj/poduzeće pri čemu poduzeće definira kao „sjedinenje proizvodnih sila da se proizvode dobra na vlastitu pogibao poduzetnika“ (Cingula 1988)

1.2. PODUZETNIK

Poduzetnik je osoba koja posluje na vlastiti rizik, raspolaže sredstvima potrebnim za određenu gospodarsku djelatnost i samostalno donosi odluke koje se odnose na tu djelatnost, organizira i kombinira proizvodne činitelje, koordinira njihovo djelovanje, nadzire, rukovodi i upravlja cjelokupnim radom i poslovanjem. Zarada poduzetnika je poduzetnička dobit, koja ostaje nakon što se iz ukupnog prihoda odbiju troškovi (Škrtić, 2006).

R.L.Heilbroner i J.K.Galbraith (1987.) definirali su poduzetnika kao čovjeka čija je ekonomska zadaća upravljanje poduzećem dok John Samuel Dodds (1987.) smatra da je poduzetnik vlasnik i upravljač poduzeća koji pribavlja kapital, snosi rizik proizvodnje i kontrolira poduzeće.

Prema modernoj ekonomskoj teoriji poduzetnik je nosilac gospodarske aktivnosti, ekonomski subjekt i pionir razvoja, koji angažira svoj kapital u gospodarsku djelatnost u tržišnoj konkurenciji na svoj rizik, zbog čega ima autonomiju djelovanja i ostvarenja profita. On uspostavlja vezu između tržišta rada, usluga i kapitala. (Šipić, Najdanović) Autori naglašavaju razliku između poduzetnika i menadžera na način da je poduzetnik onaj koji je sam stvorio svoje poduzeće, dok menadžer obavlja poslove uprave i rukovođenja za druge poduzetnike.

1.3. PODUZETNIČKO POSLOVANJE

Poduzetničko poslovanje dijelimo na više načina. Prema Bosnić (2012) poduzetništvo se dijeli na tradicionalno, korporativno i socijalno poduzetništvo.

Tradicionalno poduzetništvo je vezano uz sektor srednjih i malih poduzeća (SME sektor). Riječ je o tradicionalnom načinu pokretanja poduzetničkog pothvata gdje poduzetnik ulaže kapital, organizira resurse s kojim proizvodi proizvod ili pruža uslugu, nastoji zadovoljiti potrebe tržišta. Poduzetnik nastoji ostvariti dobit prodajom proizvoda ili pružanjem usluga te pri tome sam preuzima i rizik.

Korporativno poduzetništvo je karakteristično za velika poduzeća/korporacije te je puno složenije od tradicionalnog poduzetništva. U korporativnom poduzetništvu poduzetnik treba organizirati znatno veći broj ljudi i materijala, a sve uz kvalitetan menadžment te uz suvremene menadžerske tehnike i alate.

Socijalno poduzetništvo predstavlja potpuno nov koncept pokretanja poduzetničke aktivnosti. Njemu pripadaju neprofitne organizacije čiji je ključni cilj doprinos društvu te stvaranje nove društvene vrijednosti. U socijalnom poduzetništvu zapošljavaju socijalno ugrožene društvene kategorije ili se nastoje riješiti neki društveni problemi.

U Republici Hrvatskoj poduzetnici se razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike poduzetnike, ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji.

Mikro poduzeća su ona čija ukupna aktiva ne prelazi 2.600.000,00 kuna, a prihod 5.200.000,00 kuna, s prosječno 10 radnika tijekom poslovne godine.

Mala poduzeća su ona čija ukupna aktiva ne prelazi 30.000.000,00 kuna, a prihod 60.000.000,00 kuna, s prosječno 50 radnika tijekom poslovne godine.

Srednja poduzeća su ona čija ukupna aktiva ne prelazi 150.000.000,00 kuna, a prihod 300.000.000,00 kuna, s prosječno do 250 radnika tijekom poslovne godine.

Velika poduzeća predstavljaju poduzetnike koji prelaze najmanje dva od tri granična pokazatelja iz ranije navedenih uvjeta, a predstavljaju ih banke, štedne banke, stambene štedionice, društva za osiguranje, društva za reosiguranje, leasing-društva, društva za upravljanje UCITS fondovima itd. (Zakon o računovodstvu, NN 78/15, 134/15, 120/16, 04/18).

Broj poduzeća u Republici Hrvatskoj se mijenjao tijekom godina, trend kretanja osnovanih poduzeća u razdoblju 2011. – 2015. godine prikazan je u tablici 1. u kojoj je u navedenom razdoblju vidljiv rast malih poduzeća.

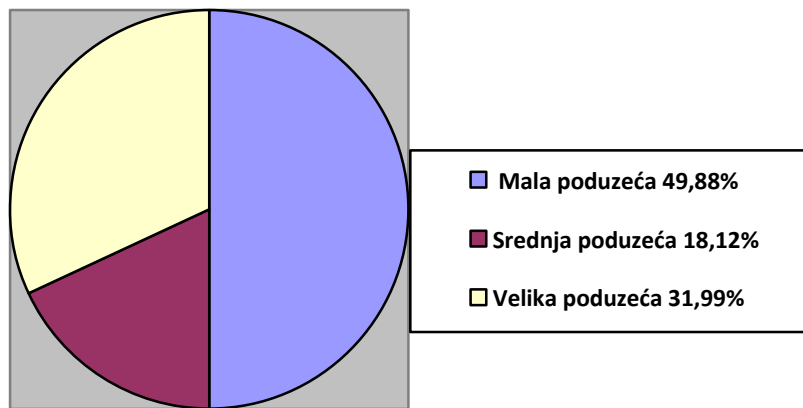
Tablica 1. Broj osnovanih poduzeća od 2011-2015 po kategorijama

	2011.g.	2012.g.	2013.g.	2014.g	2015.g
Mala poduzeća	89.539	95.597	99.573	102.895	105.029
Srednja poduzeća	1.292	1.309	1.268	1.221	1.192

Izvor: CEPOR

Prema podacima CEPOR-a struktura zaposlenih u Republici Hrvatskoj 2013.g. pokazivala je najveći broj zaposlenih u malim poduzećima (49,88%), u srednjim poduzećima bilo je zaposleno 18,12%, a u velikim poduzećima 31,99 % zaposlenih (vidljivo u grafikonu 1.)

Grafikon 1: Struktura zaposlenih u Republici Hrvatskoj 2013.g. po vrstama poduzeća



Izvor FINA

2. FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA

Pokretanje poduzetničke aktivnosti podrazumijeva ulaganje kapitala u osnivanje jednog od oblika poduzeća. Jedna od najvećih prepreka pokretanju poduzetničkog pothvata je njegovo financiranje jer se poduzetnici često susreću s manjkom financijskih sredstava ili nedostatkom informacija o mogućnostima pristupa izvorima financiranja. Odluka o izvoru/izvorima financiranja može dugoročno utjecati na uspjeh poduzetničkog pothvata.

Delić, Oberman, Peterka i Perić navode da je prije procesa prikupljanja temeljnog kapitala potrebno je razmisliti:

1. financijskoj pismenosti, tj. poznavanju svih prednosti i nedostataka pojedinih modela financiranja,
2. kreativnosti prilikom traženja početnog kapitala kao i kreativnosti prilikom osmišljavanja poslovnih ideja,
3. vođenju računa o uvjetima posuđivanja jer sredstva do kojih se može iznimno brzo doći obično imaju i veću cijenu.

U ekonomskoj literaturi razlikuju se vlastiti i tuđi izvori financiranja. Danas se puno više koriste tuđi izvori financiranja u koje se ubraja prvenstveno kreditno financiranje (bankarski sektor, kreditne unije) i danas sve popularnije financiranje putem različitih

potpora/poticaja dok su fondovi rizičnog kapitala i neformalni oblici financiranja (“poslovni anđeli”) su izuzetno slabo zastupljeni.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju banke sve više prepoznaju važnost malih i srednjih poduzeća zbog čega tržište bankarskih kredita namijenjenih SME ubrzano raste. Najčešće se nude krediti za financiranje izvoza, za nabavu obrtnih sredstava kao i investicijske, građevinske, hipotekarne i dr. kredite. Često su krediti koji se nude malim i srednjim poduzetnicima za njih preskupi zbog čega Europska komisija vidi rješenje u poticanju razvoja poduzetništva putem posebnih programa kreditiranja koji služe za ublažavanje kamatnih stopa i za snižavanje zahtjeva za instrumente osiguranja banaka.

Ključnu ulogu u financiranju malog i srednjeg poduzetništva RH ima Ministarstvo poduzetništva i obrta preko kojeg se odvija najveći dio aktivnosti države koje su usmjerene na poticanje razvoja SME. Potpore podrazumijevaju djelomično ili potpuno financiranje pokretanja poduzetničke aktivnosti te se za iste objavljuje natječaj. Za dobivanje potpore potrebno je imati detaljno razrađen projekt - poslovni plan. U Republici Hrvatskoj postoji nekoliko značajnih izvora potpora za pokretanje poduzetničke aktivnosti, neke od njih dodjeljuje država, odnosno državne institucije, gradovi i županije ili Europska unija.

2.1. TEORETSKI ASPEKT POTPORA ZA POKRETANJE PODUZETNIČKE AKTIVNOSTI

U Republici Hrvatskoj, 2014. godine stupio je na snagu Zakon o državnim potporama koje se odnosi na državne potpore, potpore lokalnih i regionalnih uprava i samouprava te potpore od strane Europske unije. Potpore se definiraju kao „stvarni i potencijalni rashod ili umanjeni prihod države dodijeljen od davatelja državne potpore u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja stavljajući u povoljniji položaj određenog poduzetnika, proizvodnju određene robe i/ili usluge utoliko što utječe na trgovinu između država članica Europske unije“.

Prema Zakonu o državnim potporama, program državne potpore je pravni akt na temelju kojeg se, bez potrebe za dodatnim provedbenim mjerama, unaprijed neodređenim korisnicima državne potpore dodjeljuju, kao i pravni akt na temelju kojeg se državna potpora koja unaprijed nije vezana uz poseban projekt dodjeljuje jednom ili više korisnika državne

potpore na neodređeno vrijeme i/ili u neodređenom iznosu.

Državne potpore dodjeljuju državne institucije poput Hrvatskog zavoda za zapošljavanje ili različitih ministarstava (Ministarstvo financija, Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo hrvatskih branitelja itd.). Potpore lokalnih i regionalnih uprava i samouprava dodjeljuju gradovi i županije. Potpore Europske unije dodjeljuju se iz fondova Europske unije poput strukturnog i kohezijskog fonda.

Prema sektoru primjene i djelatnosti potpore se dijele (Genius Consulting, 2017.): na potpore za kopneni promet i to posebno cestovni, željeznički i unutarnji plovni promet; pomorski promet; zračni promet; financijske usluge; sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama; kinematografiju i ostale audiovizualne djelatnosti; javne radiodifuzijske usluge; poštanske usluge i ostale nespomenute djelatnosti.

Horizontalne potpore (prema Genius Consulting, 2017.) se dijele na potpore za istraživanje, razvoj i inovacije; potpore za zaštitu okoliša i uštedu energije; potpore za male i srednje poduzetnike; potpore za sanaciju i restrukturiranje kroz programe državnih potpora; potpore za zapošljavanje; potpore za usavršavanje; potpore za kulturu i zaštitu baštine; potpore za rizični kapital; potpore za horizontalne ciljeve.

Naglašavaju se i potpore male vrijednosti / potpore do 200.000,00 eura kumulativno u tri fiskalne godine (Zakon o državnim potporama, NN 47/14, NN 69/17, 2017). Prema Zakonu o državnim potporama potpora male vrijednosti je potpora uređena važećom uredbom Europske unije koja zbog svog iznosa ne narušava ili ne prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja i ne utječe na trgovinu između država članica Europske unije.

Nadalje postoje i pojedinačne potpore - potpora koja nije dodijeljena na temelju programa državne potpore te potpore izuzete od obveze prijave Europskoj komisiji u skladu s važećim propisima.

2.2. NAČINI POTICANJA PODUZETNIŠTVA I ODREĐIVANJE IZNOSA POTPORA

Najčešći načini poticanja poduzetništva su jamstva za kredite ili kapitalna ulaganja, subvencionirane kamate na kredite, bespovratne potpore.

Kroz jamstva za kredite ili kapitalna ulaganja državne, lokalne ili regionalne institucije preuzimaju obvezu jamca poduzetniku prilikom uzimanja kredita za pokretanje poduzetničke aktivnosti. Potpora kojom se subvencioniraju kamate na kredite omogućavaju poduzetnicima

početnicima da plaćaju jedan dio kamate na odobreni kredit. Bespovratne potpore dodjeljuju se poduzetnicima u određenom novčanom iznosu koji oni ulažu u svoje poslovanje te ih ne moraju vraćati njihovom davatelju. Najčešći davatelj bespovratnih potpora je upravo Europska unija, ali dodjeljuju ih i država te lokalne i regionalne uprave i samouprave. Iznos bespovratnih potpora za pokretanje poduzetničke aktivnosti utvrđuje se ovisno kojoj regiji poduzetnik pripada.

Smjernicama Europske komisije utvrđene su slijedeće kategorije koje se odnose na regije

- najudaljenije regije.

- regije II. razine NUTS-a čiji bruto domaći proizvod po stanovniku mjeren paritetima kupovne moći iznosi najviše 75% prosjeka država EU-27.

Maksimalna visina potpore u gore navedenim područjima su sljedeće (Genius Consulting, 2017.):

- 50% bruto ekvivalenta potpore za regije II. razine NUTS-a čiji BDP po stanovniku iznosi najviše 45%,

- 35% bruto ekvivalenta potpore za regije II. razine NUTS-a čiji BDP po stanovniku iznosi najmanje 45%, a najviše 60% prosjeka država EU-27,

- 25% bruto ekvivalenta potpore za regije II. razine NUTS-a čiji BDP po stanovniku iznosi više od 60% prosjeka država EU-27.

Intenziteti potpora za početna ulaganja velikih poduzetnika iznose 25% ukupnog troška ulaganja u kontinentalnu Hrvatsku (2/3 stanovništva RH) i 35% ukupnog troška ulaganja u jadransku Hrvatsku (1/3 stanovništva RH). Mali i srednji poduzetnici imaju priliku za veći intenzitet potpora, odnosno za srednje poduzetnike taj intenzitet iznosi 35%, a za male 45% .

2.3. POTPORE ZA POKRETANJE PODUZETNIČKE AKTIVNOSTI NA RAZINI REPUBLIKE HRVATSKE

Na razini države postoji nekoliko institucija koje dodjeljuju potpore za pokretanje poduzetničke aktivnosti, odnosno za samozapošljavanje.

Potpore Hrvatskog zavoda za zapošljavanje mogu koristiti sve nezaposlene osobe koje su prošle aktivnosti vezane uz samozapošljavanje u suradnji sa savjetnikom u trajanju od 2 mjeseci. Potpora se dobiva u iznosu do 35.000,00 kn, odnosno 40.000,00 kn ako se ista kombinira sa stručnim osposobljavanjem za rad bez zasnivanja radnog odnosa, za otvaranje obrta. Za slobodne profesije daje se potpora do 70.000,00 kn, za udruživanje u zadruga (do 5 osoba) dodjeljuje se potpora do 175.000,00 kn, a za udruživanje u trgovačka društva (do 4 osobe) dodjeljuje se do 140.000,00 kn. Kako bi se dobila potpora za samozapošljavanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje korisnik treba napisati poslovni plan, proći aktivnosti samozapošljavanja sa savjetnikom te izraditi troškovnik. (Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2017).

Potpore za samozapošljavanje, hrvatskim braniteljima ili djeci smrtno stradalog i zatočenog hrvatskog branitelja, daje i Ministarstvo hrvatskih branitelja. Ova potpora se daje za osnivanje obrta, obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva i trgovačkog društva, a iznosi 40.000,00 kn. Uvjeti da bi se dobila potpora Ministarstva hrvatskih branitelja je da je korisnik osoba koja je 30 dana nezaposlena, odnosno prijavljena na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, da ranije nije koristila navedeni poticaj te da djelatnost za koju traži poticaje registrira u godini u kojoj podnosi zahtjev. (Ministarstvo hrvatskih branitelja, 2017.)

Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) osnovana je s ciljem financiranja obnove i razvitka hrvatskoga gospodarstva, financiranja infrastrukture, poticanja izvoza, kao potpora razvitku malog i srednjeg poduzetništva, poticanju zaštite okoliša i osiguranja izvoza hrvatskih roba i usluga od netržišnih rizika. HBOR djeluje preko područnih ureda Za Slavoniju i Baranju, Dalmaciju, Istru, Liku te za Primorje i Gorski kotar.

Za investicijske projekte malih i srednjih poduzetnika kamatne stope HBOR kredita se najčešće kreću od 2% do 4% godišnje, a iznosi kredita najčešće od 80.000 do 8 milijuna kuna. Kredite je moguće realizirati izravno kod HBOR-a ili putem poslovnih banaka. Hrvatska banka za obnovu i razvitak uz potporu Europske unije vrši tzv. mikrokreditiranje, čija je ključna svrha samozapošljavanje. U ponudi su programi START-UP, ŽENE, MLADI, INOVATORI.

START-UP program daje se u iznosu kredita od 700 tisuća kuna (kreditiranje 100% vrijednosti investicije) do 1,8 milijuna kuna (kreditiranje do 85% vrijednosti investicije) na rok oplate do 14 godina. Način kreditiranja se vrši putem poslovnih banaka (objavljenim na

stranicama HBOR-a), izravno kreditiranje uz model podjele rizika.

Krajnji korisnici kredita su poduzetnici mlađi od 55 godina koji po prvi put osnivaju obrt, trgovačko društvo ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo. Nakon realizacije ulaganja korisnici će u osnovanom trgovačkom društvu ili obrtu biti aktivno i stalno zaposleni na odgovornom radnom mjestu. Početnicima se smatraju i zadruge i mali i srednji poduzetnici koji posluju kraće od dvije godine.

Kreditni su namijenjeni za ulaganja u osnovna sredstva i materijalnu imovinu, osnivačka ulaganja, zemljište, građevinski objekti, oprema i uređaji, osnovno stado, podizanje dugogodišnjih nasada, nematerijalna imovina, razvoj proizvoda ili usluge, patenti, licence, koncesije, autorska prava, franšize, trajna obrtna sredstva do 30% ukupnog iznosa kredita.

Kod financiranja razvoja proizvoda ili usluga korisnik je u obvezi dostaviti detaljan poslovni plan s opisom proizvoda ili usluge, namjenom proizvoda ili usluge, ciljanom skupinom korisnika proizvoda ili usluge, vremenskim trajanjem razvoja, planiranom cijenom budućeg proizvoda te s tim povezanim planiranim prihodima u budućim razdobljima, planiranim troškovima i sl.

Program PODUZETNIŠTVO ŽENA daje se u iznosu od 80 tisuća do 700 tisuća kuna (kreditiranje 100% vrijednosti investicije). Krajnji korisnici kredita su trgovačka društva, obrtnici, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, fizičke osobe koje samostalno obavljaju djelatnost, zadruge i ustanove u kojima jedna ili više žena posjeduje s najmanje 51% kapitala u društvu ili su žene registrirane vlasnice i/ili čiju upravu vodi žena.

Kreditni su namijenjeni za ulaganja u osnovna sredstva, materijalna imovina (, osnivačka ulaganja, zemljište, građevinski objekte, opremu i uređaje, osnovno stado i podizanje dugogodišnjih nasada) u nematerijalna imovina (razvoj proizvoda ili usluge, patenti, licence, koncesije, autorska prava, franšize) te u trajna obrtna sredstva (u pravilu do 30% iznosa kredita).

Kod financiranja razvoja proizvoda ili usluga korisnik je u obvezi dostaviti detaljan poslovni plan s opisom proizvoda ili usluge, namjenom proizvoda ili usluge, ciljanom skupinom korisnika proizvoda ili usluge, vremenskim trajanjem razvoja, planiranom cijenom budućeg proizvoda te s tim povezanim planiranim prihodima u budućim razdobljima, planiranim troškovima i sl.

Kreditira se izravnim kreditiranjem putem poslovnih banaka (podaci objavljeni na stranicama HBOR-a) po modelu podjele rizika na rok korištenja od godine dana s počekom otplate do 2 godine / tj do 5 godina za podizanje i/ili restrukturiranje dugogodišnjih nasada

Program MLADI PODUZETNICI daje se u iznosu do 700 tisuća kuna na rok otplate od godinu dana pri čemu su krajnji korisnici kredita trgovačka društva, obrtnici, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, fizičke osobe koje samostalno obavljaju djelatnost, zadruge i ustanove u kojima jedna ili više osoba u dobnoj skupini do 30 godina života posjeduje najmanje 51% kapitala ili su osobe u dobnoj skupini do 30 godina života registrirani vlasnici ili u kojima osoba u dobnoj skupini do 30 godina života vodi Upravu. Kredit se daje putem poslovnih banaka koje su objavljene na stranicama HBOR-a od 80 tisuća izravnim kreditiranjem po modelu podjele rizika

Krediti su namijenjeni za ulaganje u osnovna sredstva, materijalnu imovinu (osnivačka ulaganja, oprema i uređaji, zemljište, građevinski objekti, osnovno stado i podizanje dugogodišnjih nasada), nematerijalnu imovinu (razvoj proizvoda ili usluge, patenti, licence, koncesije, autorska prava, franšize) te trajna obrtna sredstva (u pravilu do 30% iznosa kredita).

Kod financiranja razvoja proizvoda ili usluga korisnik je u obvezi dostaviti detaljan poslovni plan s opisom proizvoda ili usluge, namjenom proizvoda ili usluge, ciljanom skupinom korisnika proizvoda ili usluge, vremenskim trajanjem razvoja, planiranom cijenom budućeg proizvoda te s tim povezanim planiranim prihodima u budućim razdobljima, planiranim troškovima i sl.

Program PRONALASCI s neograničenim iznosom kredita na rok otplate od 14 mjeseci namijenjen je malim i srednjim trgovačkim društvima, obrtnicima i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima koja imaju razvijen proizvod (atestiran prototip) i/ili tehnologiju te koji uz navedeno zadovoljavaju jedan od sljedeća tri uvjeta:

- podnijeli su zahtjev za priznanje patenta u Republici Hrvatskoj i/ili inozemstvu;
- pokrenuli su postupak zaštite industrijskog vlasništva u Republici Hrvatskoj i/ili inozemstvu ili
- koji posluju dulje od 2 godine te koji u bilanci za prethodnu godinu imaju iskazanu stavku – nematerijalna imovina – izdaci za razvoj.

Namjena kredita je unaprjeđenje osnovnih sredstava (opreme i uređaja, dogradnja i uređenje poslovnog pogona, kupnja i izgradnja poslovnog prostora, samo za iskusne i uspješne poduzetnike) nabave trajnih obrtnih sredstava **do 30% ukupnog ulaganja**, a za djelatnosti razvoja programske podrške računalima (softver) iznimno se može odobriti i veći iznos ulaganja za namjenu obrtnih sredstava. Kredit se realizira putem poslovnih banaka objavljenim na stranicama HBOR-a izravnim kreditiranjem po modelu podjele rizika na rok korištenja od godinu dana, a s rokom otplate do 14 godina.

Tijekom 2014.g. pokrenut je program poticanja poduzetništva i obrta "PODUZETNIČKI IMPULS" koji je imao za svrhu povećati doseg potpora poduzetnicima, a u cilju povećanja broja malih gospodarstvenika, a sve kako bi se internacionaliziralo njihovo poslovanje, poticao izvoz te jačano hrvatski poduzetnički kapacitet. Ovaj program uključuje dvije grant-scheme koje se financiraju iz sredstava Strukturnih fondova Europske unije/ Europskog fonda za regionalni razvoj. Program se provodio kroz niz mjera (A1 - Mikro poduzetništvo i obrt; A2- Zadružno poduzetništvo; A3- Poduzetništvo klastera; B1 - Malo i srednje poduzetništvo o obrt; B2 - Inovacija u poduzetništvu; EU projekti) kojima je svrha poticanje mikropoduzetništva i obrta, jačanja konkurentnosti, uvođenje inovacija, ulaganja u opremu i znanje te upotrebu informatičko-komunikacijskih tehnologija.

U svrhu poboljšanja poduzetničkog okruženja u sklopu istog programa provedene su mjere poticanja poduzetničkih potpornih institucija, razvojnih agencija, poduzetničkih centara te internacionalizacije poslovanja (C1- poduzetničke zone; C2- tehnološke parkove; C3A- osmišljena za stvaranje razvojnih agencija, poduzetničkih centara i centara kompetencije; C3B- promoviranje internacionalizacije poslovanja). Ovim mjerama je prethodio "Zakon o poticanju investicija i unapređenju investicijskog okruženja " . (Narodne novine, 111/2012, 28/2013)

Nadalje, u okviru programa postoji i niz mjera za podizanje kvalitete strukovnog obrazovanja i vještina, te za razvoj cjeloživotnog obrazovanja (D1 - obrazovanje za poduzetništvo; D2 - obrazovanje za obrt; promocija poduzetništva i obrta, institucionalna podrška; tradicijski i umjetnički obrti; SEECCEL).

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO) nastala je 2014. godine spajanjem Hrvatske agencije za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG INVEST) i Poslovno-inovacijske agencije Republike Hrvatske (BICRO). Svrha

spajanja ovih dviju Agencija jest strateško kreiranje jedinstvenog sustava koji će poduzetnicima pružiti podršku kroz sve razvojne faze njihovog poslovanja – od istraživanja i razvoja ideje pa sve do komercijalizacije i plasmana na tržište.

Tijekom 20 godina postojanja, Agencija se ustrajno zalaže za poticanje malog gospodarstva i razvoj poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Djelatnost Agencije obuhvaća poticanje osnivanja i razvoja subjekata malog gospodarstva, poticanje ulaganja u malo gospodarstvo, financiranje poslovanja i razvoja subjekata malog gospodarstva kreditiranjem i davanjem jamstva subjektima malog gospodarstva za odobrene kredite od strane kreditora, kao i davanjem potpora za istraživanje, razvoj i primjenu suvremenih tehnologija.

Agencija također pruža financijsku potporu inovativnim i tehnološki usmjerenim tvrtkama u Hrvatskoj. Usmjeren je na razvijanje i koordiniranje mjera nacionalne politike vezane uz inovacije i potrebne financijske instrumente s krajnjim ciljem motiviranja privatnog i javnog sektora za ulaganje u istraživanje i razvoj. Djelatnosti HAMAG-BICRO-a u nadležnosti su Ministarstva poduzetništva i obrta.

Osim navedenih državnih potpora postoji i tzv. program Eureka 2018. Ovim programom se potiče djelovanje poduzeća na međunarodnom tržištu, odnosno suradnja i rad s inozemnim partnerima. Program je namijenjen i malim i srednjim i velikim poduzećima, a cilj programa je potaknuti tvrtke na ulaganje u istraživanje i razvoj. Kriteriji za projekte i konzorcije u sklopu programa Eureka 2018 su da (Plavi ured, 2017.):

- konzorcij treba sadržavati najmanje dva nepovezana poduzeća koja žele provesti suradnički projekt iz najmanje dvije zemlje koje sudjeluju u pozivu,
- predloženi projekti bi trebali biti istraživačko-razvojnog karaktera s ciljem stvaranja novog, inovativnog proizvoda, usluge ili procesa,
- projekt može biti iz bilo kojeg sektorskog ili tehnološkog područja,
- projekt mora imati civilnu primjenu,
- projekt mora biti uravnotežen (jedan partner ne smije snositi više od 75% projektnih troškova),
- predloženo trajanje je između 12 i 36 mjeseci,
- iznos sufinanciranja za hrvatskog partnera je maksimalno 150.000 eura po projektu, a

model financiranja su bespovratna sredstva.

Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (CEPOR) je prvi *think-tank* u Hrvatskoj koji se bavi problematikom malih i srednjih poduzeća i poduzetništva. CEPOR je neprofitna organizacija osnovana 2001. godine temeljem Sporazuma između Republike Hrvatske i Instituta Otvoreno društvo-Hrvatska. 10 institucionalnih osnivača CEPORA lideri su u svojim područjima djelovanja – od akademske zajednice do udruženja gospodarstvenika, razvojnih agencija i poduzetničkih centara. Područja djelovanja se odnose na

Istraživanje - neovisna istraživanja vezana za politiku razvoja poduzetništva i malih i srednjih poduzeća radi objektivnog definiranja problema i predlaganja rješenja.

Razvoj politike - savjetovanje vladinih institucija radi izgradnje zakonodavnog i institucionalnog kapaciteta Vlade za dizajniranje i implementiranje djelotvornih i nediskriminirajućih politika razvoja malih i srednjih poduzeća.

Zagovaranje - organiziranje aktivnosti koje trebaju omogućiti malim i srednjim poduzećima da se o njihovim problemima čuje i raspravlja u javnosti, te da se preporuke prezentiraju Vladi radi postizanja konkretnih rješenja.

Aktivnosti CEPORA odnose se na povezivanje s *policy* centrima čije je djelovanje usmjereno ka problematici MSP-a i poduzetništva, organiziranje okruglih stolova, radionica i skupova fokusiranih na *policy* aspekte razvoja sektora malih i srednjih poduzeća i poduzetništva te na edukacija skupina zaduženih za provedbu, praćenje i vrednovanje politike prema MSP-a. **Think-tank** je moderan tip neprofitne organizacije, koja se bavi istraživanjem i edukacijom o određenoj javnoj politici ili problemu, a s ciljem utjecaja na javnu raspravu i proces donošenja odluka. Putem organizacije radnih stolova, izdavanjem različitih publikacija i zagovaranjem interesa, think-tank pokušava istaknuti i formulirati važne političke i druge teme. Think-tank je generator novih ideja i politika. U svijetu danas postoji velik broj think-tankova koji se razlikuju svojom veličinom, utjecajem i problematikom kojom se bave (Delić, A., Singer, S., Alpeza, M.)

2.4. BESPOVRATNA SREDSTVA ZA POKRETANJE PODUZETNIČKE AKTIVNOSTI U REPUBLICI HRVATSKOJ KOJE DODJELJUJE EUROPSKA UNIJA

Europski fondovi su financijski instrumenti koji podupiru provedbu pojedine politike Europske unije u zemljama članicama. Jedna od najznačajnijih je Kohezijska politika, za koju je Europska unija za razdoblje 2007. - 2013. izdvojila 35.64% svog proračuna. Instrumenti

kohezijske politike Europske unije su strukturni fondovi (Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond) i Kohezijski fond. EU financira širok raspon projekata i programa u područjima kao što su regionalni i urbani razvoj, zapošljavanje i socijalna uključenost, poljoprivreda i ruralni razvoj, pomorska i ribarstvena politika, istraživanje i inovacije i humanitarna pomoć. Sredstvima se upravlja u skladu sa strogim pravilima EU, a nadzire preko skupine od 28 povjerenika EU da bi se osiguralo da se novac troši na transparentan i odgovoran način. Odgovornost za obavljanje provjera i godišnjih revizija preuzimaju nacionalne vlade.

Više od 76 % proračuna EU-a upravlja se u partnerstvu s nacionalnim i regionalnim tijelima sustavom zajedničkog upravljanja, uglavnom s pomoću pet velikih Strukturnih i investicijskih fondova (Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) – regionalni i urbani razvoj, Europski socijalni fond (ESF) – socijalna uključenost i dobro upravljanje, Kohezijski fond (KF) – gospodarska konvergencija manje razvijenih regija, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR), Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR). Tim se fondovima pridonosi provedbi strategije Europa 2020.

Europski fond za regionalni razvoj ima za cilj jačanje ekonomske i socijalne kohezije te smanjivanje razlika u razvoju između regija unutar EU. Uglavnom je usmjeren na infrastrukturne investicije, proizvodne investicije u cilju otvaranja radnih mjesta te na lokalni razvoj i razvoj malog i srednjeg poduzetništva.

Europski socijalni fond ima za cilj smanjenje razlika u životnom standardu i blagostanju u državama članicama Europske Unije i njihovih regija te promicanje gospodarske i socijalne kohezije. Naglasak stavlja na promicanje zapošljavanja u EU te pomoć europskim tvrtkama i radnoj snazi u što uspješnijem suočavanju s globalnim izazovima.

Kohezijski fond je financijski mehanizam za financiranje velikih infrastrukturnih projekata u EU na području prometa i zaštite okoliša u svrhu postizanja gospodarske i socijalne kohezije EU te poticanja održivog razvoja.

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska je postala korisnica sredstava iz navedenih fondova. Središnje koordinacijsko tijelo nadležno za upravljanje strukturnim fondovima i Kohezijskim fondom u Republici Hrvatskoj je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Dostupna sredstva iz strukturnih

i Kohezijskog fonda koja će biti na raspolaganju Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju Europske unije od 2014. do 2020. godine iznose oko 8 milijardi eura.

Za provedbu Zajedničke poljoprivredne politike te Zajedničke ribarske politike Europske unije namijenjeni su Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Europski fond za ribarstvo. Provedba ovih fondova je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Postupak izrade strateških i programskih dokumenata predstavlja osnovu za korištenje fondova u financijskoj perspektivi 2014.-2020 kojom se utvrđuju nacionalni razvojni ciljevi, prioritetna područja ulaganja, financijske alokacije i odgovorna tijela za upravljanje EU fondovima, a obuhvaća sljedeće dokumente:

- Zajednički strateški okvir (ZSO) - definira prioritetna područja za ulaganja iz svih strukturnih i investicijskih fondova EU (ESI), prijedloge o tome kako se sredstva EU mogu učinkovitije koristiti za postizanje ciljeva strategije “Europa 2020”.
- Partnerski sporazum (PS) - krovni strateški dokument u kojem države članice obrazlažu svoju strategiju korištenja ESI fondova i koji sadrži analizu razvojnih potreba u odnosu na tematske ciljeve i ključne aktivnosti definirane u ZSO i Nacionalnom programu reformi te definira na koji način će se postići usklađenost s tim ciljevima.
- Operativni programi (OP) - detaljnije definiraju prioritete, mjere i aktivnosti potrebne za učinkovitu provedbu odnosno korištenje ESI fondova.

Uz navedene programe, Hrvatskoj su i dalje na raspolaganju i Programi Unije koji promiču suradnju između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama EU. Europska unija je objavila niz programa koji potiču samozapošljavanje u Republici Hrvatskoj. Ti programi su, prvenstveno, namijenjeni mladim osobama do navršene 41. godine života.

2.4.1. POTPORE POLJOPRIVREDNICIMA

Većina poljoprivrednika u EU-u ispunjava uvjete za primanje izravnih plaćanja u svrhu potpore prihodima. Oko trećina tih plaćanja osigurava se u zamjenu za primjenu ekološke poljoprivrede, pomaže im se da se osposobe za uporabu novih tehnika i moderniziraju odnosno restrukturiraju svoja gospodarstva i poboljšaju život u ruralnim

područjima otvaranjem radnih mjesta i pružanjem osnovnih usluga. Posebnu skupinu predstavljaju mladi poljoprivrednici koji mogu ostvariti i posebne potpore. (Eurokonzalting, 2017)

„POTPORA MLADIM POLJOPRIVREDNICIMA“ korisnicima starijim od 18 i mlađim od 40 godine, koji nisu nositelji poljoprivrednog gospodarstva dulje od 18 mjeseci. Poljoprivredno gospodarstvo mora u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu imati ekonomsku veličinu od 8.000 eura do 49.999 eura. Visina potpore iznosi 50.000,00€ bespovratnih sredstava, odnosno do 100% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova.

„POTPORA ULAGANJU U POKRETANJE NEPOLJOPRIVREDNIH DJELATNOSTI U RURALNOM PODRUČJU“ korisnicima upisanim u Upisnik poljoprivrednika najmanje godinu dana prije podnošenja zahtjeva (OPG, obrt ili trgovačko društvo). Poljoprivredno gospodarstvo mora u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu imati ekonomsku veličinu od najmanje 1.000 eura. Visina potpore iznosi 50.000 € bespovratnih sredstava, odnosno do 100% ukupnih prihvatljivih troškova.

„POTPORA RAZVOJU MALIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA“ korisnicima koji u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu imaju poljoprivredno gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, ekonomske veličine od 2.000€ do 7.999€. Bespovratna sredstva se dodjeljuju u iznosu od 15.000 € s intenzitetom potpore od 100%.

„ULAGANJE U RAZVOJ NEPOLJOPRIVREDNIH DJELATNOSTI U RURALNIM PODRUČJIMA“ koje se odnosi na ulaganje u naselju do 5.000 stanovnika. Korisnik mora biti upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava minimalno 12 mjeseci, a ekonomska veličina gospodarstva mora biti minimalno 2.000 eura. Visina potpore iznosi 3.500 € do 200.000 € bespovratnih sredstava s intenzitetom potpore od 70% od ukupnih prihvatljivih troškova.

„POTPORA ZA ULAGANJE U POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA“ korisnicima koji moraju biti upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava najmanje godinu dana prije podnošenja zahtjeva za potporu (OPG, obrt ili trgovačko društvo) izuzev mladih poljoprivrednika koji u Upisniku mogu biti i manje od godinu dana. Poljoprivredno gospodarstvo mora imati ekonomsku veličina od 6.000€ za ulaganja u sektor voća i povrća te od 8.000€ za ulaganja u ostalim sektorima. Visina potpore iznosi od 5.000 € do 1.000.000 € s

intenzitetom potpore do 90%.

„POTPORA ZA ULAGANJE U PRERADU, MARKETING I/ILI RAZVOJ POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA” korisnicima koji su mikro, mali, srednji i veliki poslovni subjekti. tj. fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika najmanje godinu dana u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu pod uvjetom da najkasnije u trenutku podnošenja konačnog zahtjeva za isplatu budu registrirane za preradu poljoprivrednih proizvoda. Moguće je ostvariti potporu od 600 € do 150.000 € s intenzitetom potpore do 100%.

2.4.2. OSTALE EU POTPORE

EU osigurava i bespovratna sredstva za posebne projekte povezane s politikama EU-a, obično na temelju tzv. poziva na podnošenje prijedloga i ugovora koje dodjeljuju institucije EU-a za nabavu usluga, robe ili radova koji su im potrebni za rad, npr. izrada studija, osposobljavanje, organiziranje konferencija, informatička oprema. Primatelji ugovora, bespovratnih sredstava ili pomoći namijenjene trećim zemljama objavljuju se na internetu.

Mala poduzeća ostvaruju financiranje u obliku bespovratnih sredstava, zajmova i jamstava. Bespovratnim se sredstvima pruža izravna potpora, dok su drugi oblici financiranja dostupni putem programa kojima se upravlja na nacionalnoj razini.

Nevladine organizacije i organizacije civilnog društva mogu ispunjavati uvjete za financiranje ako djeluju u nekom od područja politike EU-a i neprofitnog su karaktera.

Europska unija mlade financira kroz programe obrazovanje i osposobljavanje npr. mogućnosti izobrazbe putem programa Erasmus+, potpore učenicima pri kraju srednjoškolskog obrazovanja i strukovnog obrazovanja u drugoj zemlji, sufinanciranje projekata kojima se potiče građanska uključenost, volonterski rad i otvoreniji multikulturni svjetonazor.

EU će u razdoblju od 2014. do 2020. osigurati gotovo 80 milijardi EUR za financiranje istraživanja, uglavnom putem svojeg vodećeg programa za istraživanje Obzor 2020 . To je financiranje obično u obliku bespovratnih sredstava za sufinanciranje širokog raspona istraživačkih projekata.

3.FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA U PRIMORSKO GORANSKOJ ŽUPANIJI

Za obavljanje poslova iz djelokruga Županije ustrojavaju se **upravna tijela**. Za pitanja poduzetništva u Primorsko-goranskoj županiji nadležan je **Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i ruralni razvoj** koji obavlja poslove koji se odnose na:

- pripremu, poticanje, provođenje i praćenje programa i mjera razvitka turizma i ugostiteljstva u skladu s Glavnim planom razvoja turizma Primorsko-goranske županije, Strateškim marketinškim planom turizma Primorsko-goranske županije;
- praćenje stanja u gospodarstvu, predlaganje i provođenje mjera promicanja, razvoja, sustavnog unapređivanja i tehnološkog razvoja malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva;
- suradnju s domaćim i stranim institucijama i centrima koji se bave razvojem svih oblika gospodarske djelatnosti;
- praćenje stanja u poljoprivredi, predlaganje i provođenje poticajnih mjera za razvoj poljoprivrede, stočarstva, vinogradarstva, vinarstva i proizvodnje hrane, posebno autohtonih proizvoda i ribarstva;
- pripremanje programa i mjera te sudjelovanje u provedbi okrupnjavanja i navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta te poslova vezanih uz melioracijsku odvodnju;
- sudjelovanje u provedbi Nacionalnog programa navodnjavanja na području Primorsko-goranske županije;
- predlaganje mjera i provođenje programa i mjera razvoja u oblasti šumarstva i drvoprerađivačke industrije;
- praćenje izvršenja ugovora o zakupu lovišta, evidentiranje i praćenje naplate lovo-zakupnina, predlaganje i provođenje mjera i programa razvitka lovstva i pripreme natječaja za zakup županijskih lovišta;
- proglašenje elementarnih nepogoda;

- rješavanje u drugom stupnju po žalbama izjavljenim na upravne akte upravnih tijela gradova i općina iz područja ugostiteljske djelatnosti i vodnog gospodarstva;
- praćenje i koordiniranje rada trgovačkih društava i ustanova iz nadležnosti Upravnog odjela, a kojima je Županija član ili osnivač, te podnošenje izvješća o njihovom radu;
- predlaganje i kandidiranje projekata od interesa za Županiju i obavljanje stručnih poslova vezanih za programe Europske unije i Republike Hrvatske;
- sudjelovanje u izradi strateških i ostalih dokumenata Županije;

3.1.FINANCIJSKI POKAZATELJI

Na stranicama Primorsko - goranske županije dostupni su podaci Državnog zavoda za statistiku o bruto domaći proizvod (BDP) za Primorsko goransku županiju za 2015. godinu iz kojeg je vidljivo da je BDP po glavi stanovnika u Primorsko-goranskoj iznosio 97.177 kune (12.770 EUR), što je za oko 20,6% više od prosjeka na razini Republike Hrvatske.

Na razini županije ostvaren je tijekom 2015.g. ukupni BDP u visini 28.363,69 milijuna kuna (3.727,36 milijuna EUR), a što čini 8,4% u ukupnom BDP-u Republike Hrvatske. Među županijama Jadranske Hrvatske Primorsko-goranska županija u 2015. godini bilježi najveći ostvareni ukupni BDP, a BDP po glavi stanovnika je 25,5% iznad prosjeka Jadranske Hrvatske.

Prema službenim podacima FINA-e o poslovnim subjektima obveznicima podnošenja godišnjeg financijskog izvješća (obveznicima poreza na dobit izuzev financijskih institucija, a prema evidenciji Porezne uprave), na području Primorsko-goranske županije u 2015. godini bilo je 9.436 subjekata, dok je u 2016. godini taj broj narastao na 9.689, a u 2017. godini na 10.189 subjekata.

Za razdoblje 2013. – 2016., broj zaposlenih u poduzećima Primorsko-goranske županije (nisu obuhvaćeni obrti, poljoprivrednici i ostala slobodna zanimanja) kretao se od 2015. godine oko 57.500, 2016.g. 58.818 osoba te 61.588 zaposlenih osoba u 2017. godini, a što predstavlja rast od 4,7% u odnosu na 2016. godinu.

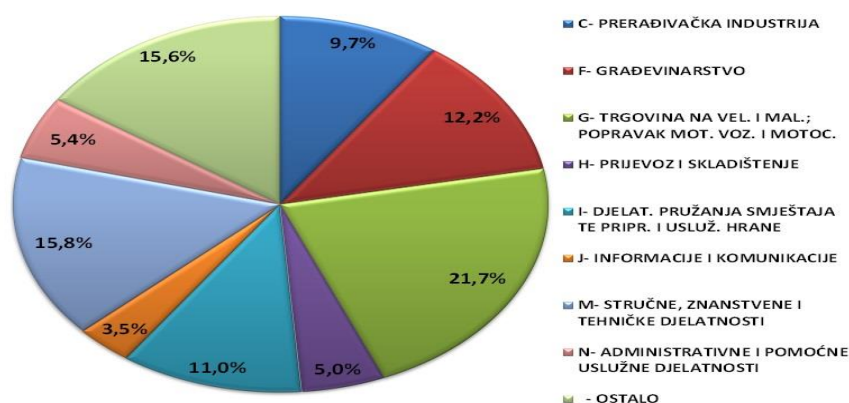
Ukupni ostvareni prihod poduzeća u 2017. godini iznosi 38.276.506.614 kuna što je za oko 10,7% više u odnosu na rezultat iz 2016. godine kada je ostvareno 34.577.644.028 ukupnih prihoda. U 2017. godini ostvareno je 36.513.995.619 kuna ukupnih rashoda, a što je za oko 10,5% više u odnosu na godinu ranije.

Kad se sumiraju ukupni pokazatelji poslovanja uočava se da je u 2017. godini ostvareno oko 1,4 milijarde kuna dobiti, što predstavlja rast od 14,5% u odnosu na 2016. godinu u kojoj je ukupno ostvareno oko 1,2 milijarde kuna dobiti, a što je pak povećanje od 67% u odnosu na 2015. godinu u kojoj je ostvareno ukupno 722,8 milijuna kuna dobiti.

Kada se gleda zastupljenost pojedinih djelatnosti u strukturi poduzeća u 2017. godini, među prve tri djelatnosti prema broju subjekata spadaju:

1. trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala sa 21,7%,
2. stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti sa 15,8%, te
3. građevinarstvo sa 12,2% udjela.

Grafikon 2. Struktura poduzeća po broju subjekata prema NKD-u u Primorsko-goranskoj županiji u 2017. Godini



(Izvor: FINA)

3.2.ZAPOSLTENOST

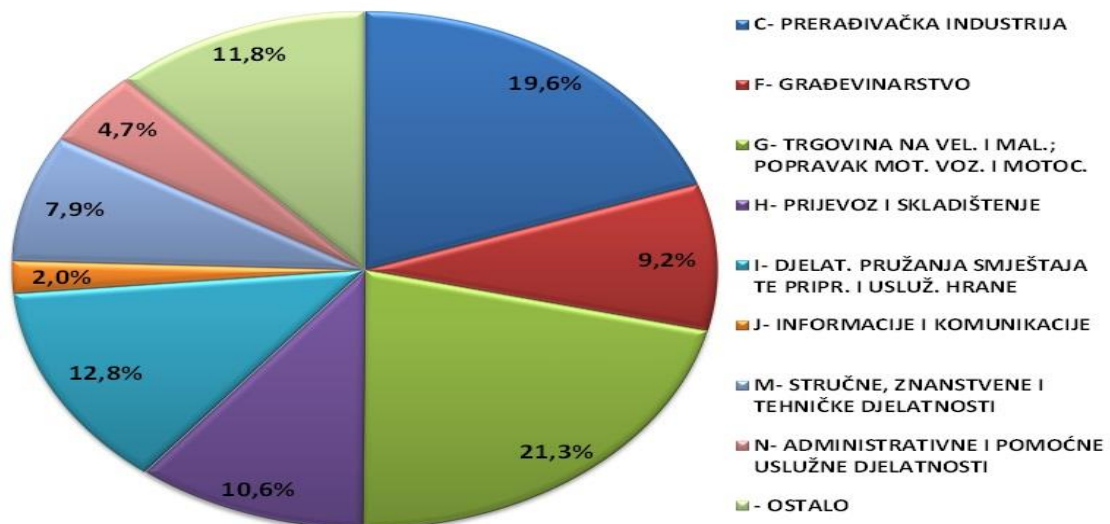
Prosjeak zaposlenosti ukupno radno sposobnog stanovništva u Hrvatskoj se kreće na oko 60%. U 2016. godini u Primorsko-goranskoj je županiji bilo ukupno 101.268 zaposlenih osoba, što predstavlja povećanje za oko 0,4% u odnosu na 2015. godinu kada je zabilježeno ukupno 100.844 zaposlenih prema administrativnim izvorima, a što je za oko 0,9% više u odnosu na zaposlenost 2014. godine kada je bilo 99.958 ukupno zaposlenih prema administrativnim izvorima.

Sagledavajući dulje vremensko razdoblje od posljednjih deset godina, najveći se pad ukupnog broja zaposlenih, a kao posljedica globalne ekonomske i financijske krize, dogodio u 2010. godini kada je broj zaposlenih pao za oko 9,5%, odnosno za preko 5.000 osoba u odnosu na godinu ranije, no od 2014. godine nadalje tržište se pomalo stabilizira te broj zaposlenih kontinuirano raste.

Prema strukturi poduzeća 2017.g. najviše je zaposlenih bilo u slijedećim djelatnostima:

1. trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala sa 21,3%,
2. Prerađivačka industrija sa 19,6%, te
3. djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa 12,8% udjela.

Grafikon 4. Struktura poduzeća po broju zaposlenih prema NKD-u u Primorsko-goranskoj županiji u 2017. Godini



Izvor: FINA

U Primorsko-goranskoj županiji u 2008. godini bilo je više registriranih obrta nego trgovačkih društava. Nakon 2008. godine, situacija se mijenja te se broj obrta i trgovačkih društava u 2009. godini izjednačava, a od 2010. godine nadalje broj obrta se smanjuje, te je u 2017. godini broj obrta nešto manji od broja trgovačkih društava, odnosno ukupno je u 2017. godini aktivno 7.778 obrta što predstavlja udio od 43,1% u ukupnom poduzetništvu Primorsko-goranske županije.

Obrtnici su u 2008. godini činili većinu aktivnih ustrojbenih oblika u Primorsko-goranskoj županiji, a nakon 2008. godine njihov postotak u ukupnom poduzetništvu Primorsko-goranske županije održava se na razini nešto ispod 50%.

Broj zaposlenih u obrtništvu Primorsko-goranske županije nakon 2009. godine opada. Struktura zaposlenih u obrtništvu također se mijenja u promatranom razdoblju nakon 2008. godine te broj radnika zaposlenih kod obrtnika opada, odnosno vidljivo je kako vlasnici u strukturi zaposlenih čine veći udio – 55,3% u 2017. godini.

Poduzeća Primorsko-goranske županije su prema podacima FINA-e izvozno orijentirana. Stopa pokrivenosti uvoza izvozom u 2013. godini iznosi visokih 185,6%, u 2014. godini 175,8%, u 2015. godini 265,5%, te u 2016. godini 221,1%.

Pokrivenost uvoza izvozom u 2017. godini iznosi 238,2%, te je rezultat ostvarenja izvoza u visini 8.407.560 tisuća kuna i uvoza u visini 3.530.029 tisuća kuna, a što je rezultiralo i pozitivnim vanjskotrgovinskim saldom od preko 4,8 milijardi kuna.

Prosječna neto plaća po zaposlenom u Primorsko-goranskoj županiji u 2015. godini, prema podacima DZS-a, iznosila je 5.620,00 kn, što je za 1,5% više u odnosu na prosječnu neto plaću u 2014. godini koja je iznosila 5.538,00 kn.

U 2017. godini u Primorsko-goranskoj je županiji registrirano ukupno 9.774 nezaposlenih osoba, što predstavlja smanjenje za oko 24,2% u odnosu na 2016. godinu kada je registrirano ukupno 12.888 nezaposlenih, a što je za oko 16,9% manje u odnosu na nezaposlenost u 2015. godini. Sagledavajući dulje vremensko razdoblje od posljednjih deset godina, primjetno je da nakon 2008. godine broj nezaposlenih raste do 2014. godine, velikim dijelom kao posljedica ekonomske i financijske globalne krize, dok su od 2015. godine do danas primjetni pozitivni trendovi smanjenja registrirane nezaposlenosti.

3.3.FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA U PGŽ

PGŽ u procesu planiranja projekata uvijek nastoji privući što više raspoloživih sredstava iz drugih izvora koja bi rasteretila svoje izvršenje proračuna što uključuje aktivno praćenje i sudjelovanje u izradi programa dodjele tih sredstava. Pregovaranje s relevantnim tijelima te praćenje javnih poziva. Pro tome se najviše radi o fondovima i o inicijativama EU, mada su od interesa i bilateralni programi.

Dio ovlasti u izboru projekata za sufinansiranje iz EU fondova prenewsen je na regionalnu i lokanu razinu, ključnu ulogu imaju lokalne akcijske razine grupe (LAG-ovi), lokalne akcijske grupe u ribarstvu (LAGUR-i) i urbana područja. Na području PGŽ registrirana su 4 LAG-a i to: LAG Gorski kotar (9.995.225,31 kn), LAG Terra Liburna (8.943.096,33 kn), LAG Novi Vinodolski (8.066.322,18 kn) i LAG Kvarnerski otoci (7.715.612,52kn). Na području PGŽ funkcioniraju i LAGUR-Tunera od strane 5 jedinica lokalne samouprave (gradovi Bakar, Crikvenica, Novi Vinodolski i Kraljevica i općina Kostrena) i LAGUR Vela Vrata (gradovi Mali Lošinj, Cres i Opatija te općina Mošćenička Draga i Lovran).

U sastavu Urbane aglomeracije Rijeka(gradovi Rijeka, Kastav, Kraljevica, Opatija, i općine Čavle, Klana, Kostrena, Lovran, Mošćenička Draga te Viškovo) kao ITU područje koje ima pravo povući 49 mil Eura za razvojne projekte. Grad Rijeka ima ovlasti u izboru projekata koji će se sufinancirati navedenim sredstvima.

3.3.1.SREDSTVA IZ EU FONDOVA I PROGRAMA UNIJE

U svrhu ostvarenja ciljeva iz strategije Europa 2020 oformljeni su strukturni i investicijski fondovi (ESIF) te Programi Unije koji nude mogućnost sufinansiranja projekata sredstvima iz europskih fondova i predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja EU u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama država EU.

Programi koji su na snazi u financijskom razdoblju 2014-2020.g. kao podloga za ulaganje u rast i radna mjesta, teritorijalnu suradnju, ruralni te razvoj poljoprivrede, ribarstva i pomorstva od interesa PGŽ su: Operativni program Konkurentnost i kohezija, Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali, Program ruralnog razvoja, Operativni program za

pomorstvo i ribarstvo, Program prekogranične suradnje Slovenija-Hrvatska, Program prekogranične suradnje Italija _ Hrvatska, Program transnacionalne suradnje Središnja Europa, Program transnacionalne suradnje Mediteran, Program transnacionalne suradnje Dunav, jadransko-jonski program transnacionalne suradnje, Program međuregionalne suradnje INTERREG EUROPE, Program međuregionalne suradnje INTERACT, Program međuregionalne suradnje URBACT, Program međuregionalne suradnje ESPON.

Europski strukturni i investicijski fondovi stavljaju na raspolaganje preko 12,5 milijardi Eura (uključen i obvezni nacionalni doprinos u provođenju programa dodjele europskih sredstava) za projekte u RH sa svrhom poticanja gospodarstva, poduzetništva, inovacija, energetske učinkovitosti, zaštite okoliša, bolje prometne povezanosti, zapošljavanja, obrazovanja, socijalne uključenosti, razvoja poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Sredstva se ulažu preko financijskih instrumenata za koje su u RH zaduženi Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije HAMG-BICRO za ukupan iznos od 150 mil eura i HBOR za 110 mil. Eura. Instrumenti koje provodi HAMAG-BICRO su: ESIF Mali zajmovi, ESIF Mikro zajmovi, ESIF Pojedinačno jamstvo bez subvencije kamatne stope, ESIF Pojedinačno jamstvo za subvencioniranjem kamatne stope i ESIF Ograničeno portfeljno jamstvo.

Programi teritorijalne suradnje za RH osiguravaju preko 1,7 mlrd.eura za proces izmjene dobrih praksi između različitih država, jačanja upravljačkih i provedbenih kapaciteta te pronalaženja i testiranja pilot projekata u različitim područjima.

Instrument za povezivanje Europe (Connecting Europe facility CEF) je novi instrument za razdoblje od 2014.-2020.g. namijenjen u ulaganje u infrastrukturne prioritete EU u području prometa, energetike i digitalne tehnologije, a s ciljem jačanja i modernizacije trenutne mrežne infrastrukture na području EU, smanjenja emisije stakleničkih plinova za 20%, povećanja energetske učinkovitosti za 20% i podizanja udjela obnovljivih energija za 20%. Za ovaj instrument predviđeno je 30,44 mlrd.eura (transport 24,05mlrd, energija 5,35 mlrd i telekomunikacijske mreže 1,04mlrd eura).

Većina Programa Unije provodi se prema centraliziranom modelu provedbe u kojem su za financijsko upravljanje i provedbu odgovorna tijela europske komisije. Aktualni programi Unije su: Kreativna Europa (kultura), zdravlje za rast – Treći višegodišnji program EU u području zdravstva, Obzor 20202 (istraživanje i razvoj), COSME (Program za

konkurentnost poduzetništva, malih i srednjih poduzetnika), Program EU za zaštitu potrošača 2014-2020, Mehanizam Unije za civilnu zaštitu, Europa za građane, Program za zapošljavanje i socijalne inovacije, Erasmus+ (obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport), Program za pravosuđe, Program o pravima, jednakosti i građanstvu, LIFE program za zaštitu okoliša i klimatske akcije, Customs 2020. (koordinacije rada carinskih uprava zemalja članica EU), Fiscalis 2020. (usklađivanja poreznog zakonodavstva), Hercule III (zaštita financijskih interesa EU i sprečavanja prevara), Interoperabilna rješenja za europsku javnu upravu (ISA) 2010-2015.

Europska komisija je u cilju poboljšanja investicijskog i financijskog okruženja na prostoru EU pokrenula inicijativu pod nazivom Plan ulaganja za Europu („Junckerov plan“). Ključna financijska mjera ovog plana je uspostavljanje Europskog fonda za strateška ulaganja (EFSU) s ciljem stvaranja veće društvene i ekonomske vrijednosti dopunjavajući projekte Evropske investicijske banke (EIB). U narednim godinama ESFU namjerava potaknuti ulaganja u visini 315 mlrd. eura. Ključni sektori ulaganja u okviru ESFU-a su: Istraživanje, razvoj, inovacije; razvoj energetskog sektora, razvoj prometne infrastrukture i opreme i inovativnih prometnih tehnologija; financijska podrška EIF-a i EIB-a subjektima koji zapošljavaju do 3.000 osoba s posebnim naglaskom na mala i srednja poduzeća te mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije; razvoj i primjena informacijskih i komunikacijskih tehnologija; Okolišna i resursna učinkovitost, održivi razvoj urbanih i ruralnih sredina, aktivnosti vezane uz klimatske promjene; ljudski kapital, obrazovanje, kultura, kreativna industrija, zdravlje, socijalna infrastruktura i turizam. Provedba ovog plana je povjerena HBOR-u.

Europski portal projekata ulaganja (EPPU) je zamišljen kao poveznica između predlagatelja projekata i koji nude ulagačke mogućnosti i potencijalnih investitora. Putem web portala omogućuje se predlagateljima projekata iz EU „oglašavanje“ svojih investicijskih prijedloga ako istovremeno traže vanjsko financiranje.

PGŽ je Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova EU i HBOR-u dostavila projektne prijave za upis u Europski portal projekata ulaganja, odnosno za sufinanciranje projekata uz podršku Europskog fonda za strateška ulaganja projekte: E-županija; Opremanje i izgradnja Regionalnog sportsko-rekreacijskog i turističkog centra Platak; Samoodrživi otok Unije; Revitalizacija Lječilišnog centra Veli Lošinj; Izgradnja zdravstvenog centra Meline-lječilišta

u uvali Soline; Izgradnja luke Opatija; Izgradnja pomorsko-putničkog terminala u luci Valbiska; Projekt Žičara na Učku; Izgradnja sunčane elektrane Orlec-Trinket (zapad i istok); Automotodrom Grobnik.

3.3.2.SREDSTVA TEMELJEM BILATERALNIH PROGRAMA SURADNJE

RH sa Švicarskom je 2015.g. sklopila sporazum za švicarsko-hrvatsku suradnju svrhu izjednačavanja regionalnog razvoja u EU u vrijednosti od 45 mil CHF (oko 340 mil kn). Na području PGŽ se iz tog sporazuma provodi projekt Unaprjeđenje vodoopskrbne infrastrukture, ali i odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u nekoliko lokacija u Gorskom kotaru ukupne vrijednosti 21,5 mil CHF.

Norveška, Island i Lihtenštajn su potpisale sporazum s 15 članica EU za sufinanciranje projekata sa svrhom smanjenja društvenih i ekonomskih nejednakosti i jačanja bilateralnih odnosa sa zemljama donorima, Vrijednost projekta u Hrvatskoj je 103,4 mil eura

3.3.3.IZRAVNA INOZEMNA ULAGANJA

Ukupna ulaganja u Republiku Hrvatsku za razdoblje 2008. – 2017. godine iznosila su 15.922,4 milijuna EUR, dok su ulaganja u Primorsko-goransku županiju u istom razdoblju iznosila 1.139,4 milijuna EUR, odnosno oko 7,2% ukupnih ulaganja na razini Republike Hrvatske.

U razdoblju 1993. – 2017., u Primorsko-goransku županiju došlo je do priljeva 1.909,6 milijuna EUR kroz izravna inozemna ulaganja. Oko 50% inozemnih ulaganja na području Primorsko-goranske županije plasirano je u financijske uslužne djelatnosti. Inozemna ulaganja u djelatnosti povezane sa nekretninama i vlasnička ulaganja u nekretnine čine oko 35% ukupnih inozemnih ulaganja u Županiju. Inozemna ulaganja u ostale djelatnosti iznose oko 15% od ukupnih inozemnih ulaganja na području Primorsko-goranske županije za razdoblje 1993. – 2016.

4.FINANCIRANJE PODUZETNIŠTVA U GRADU RIJEKI

Grad Rijeka je najveća jedinica lokalne samouprave na području Primorsko- goranske županije. S ciljem da se jača konkurentnost poduzetnika novim oblicima obrazovanja i

informiranja u poduzetništvu, razvojem financijskih mjera potpore poduzetništvu, razvojem poduzetničke infrastrukture te promicanjem poduzetničke kulture na području grada i stvaranju društvenih vrijednosti, Gradsko vijeće Grada Rijeke na sjednici 12. Srpnja 2018. godine, na temelju članka 11. stavka 2. Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva ("Narodne novine" broj 29/02, 63/07, 53/12 i 56/13 i 121/16), članka 46. Statuta Grada Rijeke ("Službene novine Primorsko-goranske županije" broj 24/09, 11/10 i 5/13 i "Službene novine Grada Rijeke" broj 7/14, 7/16-pročišćeni tekst i 12/17) donijelo je Opći program mjera poticanja razvoja poduzetništva na području grada Rijeke. (Grad Rijeka)

Svrha Programa je stvaranje povoljnog poduzetničkog okruženja za djelovanje poduzetnika, razvijanje poduzetničke klime i osiguranje preduvjeta za razvoj poduzetničkih sposobnosti na području grada Rijeke s ciljem jačanja konkurentnog nastupa poduzetnika na tržištu, ostvarivanje praktičnog obrazovanja i boljeg informiranja u poduzetništvu, poboljšanje uvjeta raspoloživosti financijskih resursa, korištenja poduzetničke prostorne i informativne infrastrukture za realizaciju poduzetničkih poduhvata, podizanje razine poduzetničke kulture te rješavanje društvenih problema primjenom poduzetničkih načela.

Nositelj provedbe ovoga Programa je Grad Rijeka - Odjel gradske uprave za poduzetništvo, a u provedbi pojedinih mjera sudjeluju i druge pravne osobe kao nositelji provedbe pojedinih mjera. Korisnici mjera iz ovoga Programa mogu biti subjekti malog gospodarstva koji su u cijelosti u privatnom vlasništvu sa sjedištem odnosno prebivalištem na području grada. Program se provodi kroz niz mjera. Uvjeti za dobivanje navedenih potpora objavljeni su na stranicama Grada Rijeke.

4.1.MJERE IZ PODRUČJA PROGRAMA "JAČANJE KONKURENTNOSTI PODUZETNIKA".

Nositelj mjere je Grad Rijeka - Odjel gradske uprave za poduzetništvo, a korisnici subjekti malog gospodarstva koju su u cijelosti u privatnom vlasništvu, sa sjedištem odnosno prebivalištem na području grada.

MJERA "SUBVENCIONIRANJE CERTIFICIRANJA PROIZVODA I PROCESA" donesena je s ciljem "stvaranje povoljnijih uvjeta za uvođenje sustava upravljanja kvalitetom, okolišem i energijom, certificiranje sukladnosti proizvoda i usluga prema međunarodno priznatim standardima i normama"(Grad Rijeka). Sredstva se dodjeljuju za troškove uvođenja i implementacije sustava upravljanja kvalitetom, okolišem i energijom kao i postupka

recertifikacije u visini od 50% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu bespovratnih sredstava od 1.500,00 do 15.000,00 kuna.

MJERA “SUBVENCIONIRANJE IZGRADNJE BRENDA PROIZVODA I/ILI USLUGA” donesena je s ciljem povećanje prepoznatljivosti i atraktivnosti proizvoda i/ili usluga, odnosno povećanje njihove vrijednosti na tržištu. Korisnicima se sredstva dodjeljuju za troškove definiranja vizualnog identiteta (logotipa, naziva i tipografije), kreiranja strategije razvoja brenda i provedbe medijske kampanje u visini od 50% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu od 2.000,00 kuna do 15.000,00 kuna.

MJERA “POTICANJE UDRUŽIVANJA GOSPODARSKIH SUBJEKATA” donesena je s ciljem poticanja gospodarskih subjekata na udruživanje, a u svrhu nastajanja višeg stupnja finalizacije zajedničkog proizvoda ili usluge. Uz subjekte malog gospodarstva korisnici ove mjere mogu biti i udruge čija je svrha promicanje gospodarskih interesa njihovih članica. Sredstva se dodjeljuju za troškove izrade studije opravdanosti osnivanja udruga (klastera), izrade plana i programa rada, izrade dizajna zajedničkog proizvoda, promociju zajedničkog proizvoda ili usluge, ulaganja u razvoj i nabavu novih tehnologija (uključujući transfer tehnologije), ispitivanja, atestiranja i zaštite proizvoda, uvođenja sustava upravljanja kvalitetom, normi i znakova kvalitete, obrazovanja i usavršavanja voditelja udruga (klaster menadžera) te operativne troškove voditelja udruga (klastera) u visini od 50% pojedinog troška (bez PDV-a) u iznosu bespovratnih sredstava od 10.000,00 kuna do 50.000,00 kuna. Operativni troškovi voditelja udruga (klastera) subvencioniraju se najdulje 2 godine uzastopno

MJERA “SUBVENCIONIRANJE UVOĐENJA IT SUSTAVA I APLIKACIJA U POSLOVANJE” donesena je s ciljem poticanja poduzetnika na uvođenje informacijskih sustava i aplikacija u procese odlučivanja, upravljanja i promocije te informatizaciju poslovnih procesa koji dovode do povećanja efikasnosti u poslovanju (marketing informacijski sustav, FLEET management, Business intelligence sustavi, poslovni softveri, dizajn i izrada mrežnih stranica te sve vrste web i mobilnih aplikacija). Sredstva se dodjeljuju za troškove uvođenja informacijskih sustava i aplikacija te informatizaciju poslovnih procesa u visini od 50% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a), a u iznosu od 2.000,00 kuna do 20.000,00. U opravdane troškove ulaze i troškovi nabave elektroničke i informatičke opreme koja čini cjelinu sa softverskim rješenjem.

MJERA “SUBVENCIONIRANJE TROŠKOVA IMPLEMENTACIJE INDUSTRIJSKOG DIZAJNA” donesena je s ciljem poticanja poduzetnika da implementiraju industrijski dizajn za oblikovanje novih i unapređenje postojećih proizvoda. Sredstva se dodjeljuju za troškove nabave i implementacije industrijskog dizajna u novi ili unaprijeđeni proizvod, u visini od 50% troškova (bez PDV-a) u iznosu od 5.000,00 kuna do 30.000,00 kuna.

MJERA “SUBVENCIONIRANJE NABAVE I UGRADNJE STROJEVA I OPREME” donesena je s ciljem poticanja proizvodnje, povećanja konkurentnosti proizvoda i usluga ulaganjem u nove tehnološki naprednije strojeve i opremu, poticanja razvojnog istraživanja te unapređenja tehnoloških postupaka u svrhu zaštite okoliša. Mjera je namijenjena korisnicima koji su prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti registrirani za obavljanje djelatnosti:

- Prerađivačke industrije, područje C od odjeljka 10 do 31; Ovim korisnicima sredstva se dodjeljuju za troškove nabave i ugradnje te najma novih strojeva i opreme (strojevi i oprema za proizvodnju, obradu i doradu, tehnološki napredniji strojevi i oprema koji korisniku podižu kvalitetu proizvoda) u visini od 50% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu od 5.000,00 kuna do 70.000,00 kuna.

-Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije otpada, područje E od odjeljka 36 do 39; Ovim korisnicima sredstva se dodjeljuju za troškove nabave i ugradnje te najma nove opreme (sve djelatnosti prema NKD-u osim prethodno navedene) u visini od 50% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu od 2.000,00 kuna do 20.000,00 kuna

-Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, područje M, Odjeljak 72., Skupina 72.1. Ovim korisnicima sredstva se dodjeljuju za troškove nabave i ugradnje te najma nove opreme (sve djelatnosti prema NKD-u osim prethodno navedene) u visini od 50% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu od 2.000,00 kuna do 20.000,00 kuna

MJERA “SUBVENCIONIRANJE TROŠKOVA PODUZETNIKA POČETNIKA” donesena je s ciljem poticanja povećanja broja gospodarskih subjekata i gospodarskih aktivnosti. Poduzetnikom početnikom smatra se gospodarski subjekt koji je upisan u odgovarajući registar u razdoblju ne dužem od dvije godine do dana podnošenja prijave na

javni poziv iz članka 14. stavka 1. ovoga Programa. Korisniku se sredstva dodjeljuju za troškove pri pokretanju gospodarske aktivnosti za nabavu opreme, alata, inventara i zaštitnih sredstava, uređenje poslovnog prostora, izradu poslovnog plana, konzultantske usluge, potrebnu izobrazbu te izradu mrežne stranice i vizualnog identiteta tvrtke u visini od 80% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu od 2.000,00 kuna do 30.000,00 kuna.

MJERA “SUBVENCIONIRANJE TROŠKOVA IZRADE PROJEKTNIH PRIJEDLOGA ZA SUFINANCIRANJE IZ FONDOVA EUROPSKE UNIJE” donesena je s ciljem povećanja broja prijava projekata za financiranje iz fondova EU od strane subjekata malog gospodarstva. Sredstva se dodjeljuju za troškove savjetodavnih usluga pri izradi projektne prijave: priprema i analiza sadržaja projekta (ciljne grupe, dionici, analiza sektora), analiza problema, osmišljavanje ciljeva i očekivanih rezultata projekta te ostvarivih indikatora rezultata, finalizacija logičke matrice, izrada concept note-a, razrada aktivnosti i radnih paketa, identifikacija projektnih partnera, popunjavanje obrazaca prijave i priprema popratne dokumentacije za prijavu na natječaj u visini od 50% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu od 3.000,00 kuna do 30.000,00 kuna.

MJERA “SUFINANCIRANJE RAZVOJA KOMERCIJALIZACIJE INOVATIVNIH PROIZVODA ILI USLUGA” donesena je s ciljem poticanja razvoja inovacija i tržišne uspješnosti novih ili bitno izmijenjenih proizvoda i/ili usluga koje nositeljima inovacijskog procesa pružaju konkurentnu prednost na tržištu. Dodjela nepovratnih subvencija nositeljima inovacijskog procesa čiji poslovni koncepti pokazuju tržišni potencijal, a sve u skladu s pravilima Zaklade FIPRO Sredstva se dodjeljuju za troškove razvoja ideje, izrade prototipa, izrade plana komercijalizacije inovacije ili savjetodavne usluge pri izradi plana komercijalizacije inovacije, testne primjene te troškove podnošenja prijave za zaštitu intelektualnog vlasništva kod Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske, u visini od 80% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu od 35.000,00 kuna do 70.000,00 kuna.

4.2.OBRAZOVANJE I INFORMIRANJE

U svrhu razvijanja novih oblika obrazovanja i informiranja u poduzetništvu doneseno je više mjera iz područja programa “Programi razvoja poduzetničkih sposobnosti mladih”, “Novi oblici obrazovanja i informiranja u poduzetništvu” , projekti “Učeničke zadruge” ,

Startup inkubator”, “Subvencioniranje troškova stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenika” “Promicanje deficitarnih zanimanja” “Info-poduzetnik” i mjera “Organizacija tematskih susreta“ .

MJERA “PROGRAMI RAZVOJA PODUZETNIČKIH SPOSOBNOSTI MLADIH” donesena je s ciljem razvoja kreativnosti i inovativnosti te poduzetničkih kompetencija, a provodi se s partnerima. Korisnici ove mjere su učenici sedmog i osmog razreda osnovnih škola i učenici srednjih škola na području grada sufinanciranjem troškova pohađanja Programa za korisnike.

MJERA PROJEKTI: “UČENIČKE ZADRUGE” donesena je s ciljem stvaranja poduzetničke klime u školama, razvoja motoričkih i poduzetničkih znanja i vještina učenika. Nositelji ove mjere su Osnovne škole Grada, a korisnici Učeničke zadruge. Mjera se provodi kroz sufinanciranje troškova opreme i materijala potrebnog za rad zadruga, najviše do 3.000,00 kuna te za sufinanciranje troškova predavača iz područja industrijskog dizajna, a najviše s 1.500,00 kuna.

MJERA “STARTUP INKUBATOR” stvorena je s ciljem stvaranja poticajnog okruženja za samozapošljavanje mladih kroz realizaciju vlastitih poslovnih ideja, jačanje radnih kompetencija za zapošljivost mladih i utjecaj na razvoj poduzetničke kulture mladih korisnika do 29 godina starosti i studenata u trajanju do 6 mjeseci, a kroz potpora za prezentaciju poslovnih ideja i rješenja pojedinaca i timova koji su prošli program inkubacije, na događanjima međunarodne startup scene na temelju preporuka Programskog vijeća Startup inkubatora Rijeka. POSLOVNIK o radu Programskog vijeća Start-up inkubatora Rijeka donesen je na temelju članka 58. Statuta Grada Rijeke («Službene novine Primorsko-goranske županije» broj 24/09 i 11/10), Gradonačelnik Grada Rijeke, 18. veljače 2013. godine.

MJERA “SUBVENCIONIRANJE TROŠKOVA STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA I USAVRŠAVANJA ZAPOSLENIKA” donesena je s ciljem poticanja poduzetnika za usavršavanje zaposlenika radi postizanja konkurentne prednosti i zadržavanja stručne osposobljenosti zaposlenika malog gospodarstva kroz formalne i neformalne oblike osposobljavanja (tečajevi, seminari, savjetovanja, radionice) kojima se osigurava kontinuirano podizanje stručnih znanja zaposlenika od značaja za obavljanje

poslova njihova radnog mjesta u visini od 50% od iznosa opravdanih troškova (bez PDV-a) u iznosu od 1.000,00 kuna do 15.000,00 kuna.

MJERA “PROMICANJE DEFICITARNIH ZANIMANJA” donesena je s ciljem poticanja učenika za odabir deficitarnih zanimanja te nezaposlenih osoba na prekvalifikaciju. Nositelji ove mjere uz Grad Rijeku - Odjel gradske uprave za poduzetništvo su i Obrtnička komora Primorsko-goranske županije, Udruženje obrtnika Rijeka, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska gospodarska komora i Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo. Mjera je namijenjena učenicima te nezaposlenim osobama.

MJERA “INFO-PODUZETNIK” donesena je s ciljem dostave neposrednih i pravovremenih informacija od interesa za poduzetnike putem informativnih kanala te informacijskih sustava Grada

MJERA “ORGANIZACIJA TEMATSKIH SUSRETA” donesena je s ciljem povezivanja gospodarskih subjekata kroz teme od zajedničkog interesa te sa specijalistima iz pojedinih područja od interesa za sudionike susreta kroz organiziranje kongresa, konferencija, skupova i drugih događanja koja mogu doprinijeti razmjeni znanja i iskustava sudionika, njihovoj promociji te usvajanju novih spoznaja bitnih za tržišno poslovanje.

4.3. FINANCIRANJA PODUZETNIKA:

MJERA “SUBVENCIONIRANJE KAMATNE STOPE I NAKNADE ZA OBRADU PODUZETNIČKIH KREDITA” donesena je s ciljem financiranja programa razvoja malog i srednjeg poduzetništva po povoljnijim uvjetima, očuvanje poslovanja, zadržavanje postojećih i otvaranje novih radnih mjesta subjekata malog gospodarstva, posebno u uvjetima usporavanja gospodarskog rasta. Uz Grad Rijeku - Odjel gradske uprave za poduzetništvo nosioci ove mjere su HBOR i poslovne banke.

4.4. RAZVOJ PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE:

MJERA PROGRAM “PODUZETNIČKI I TEHNOLOŠKO-EDUKACIJSKI PODUZETNIČKI INKUBATORI” . Cilj programa je povećanje konkurentnosti, povećanje broja novoosnovanih gospodarskih subjekata i povećanje stope preživljavanja malih i srednjih poduzetnika. Program se provodi u suradnji s Riječkom razvojnom agencijom Porin d.o.o. Mjera se provodi s ciljem pružanja usluga korištenja inkubatora, povoljnijih prostornih uvjeta

u razdoblju “odrastanja“ prema Odluci o korištenju usluga i poslovnih prostora poduzetničkih inkubatora Grada Rijeke te korištenja naprednih tehnologija za unapređenje poslovanja sukladno utvrđenim uvjetima o radu tehnološko - edukacijskog poduzetničkog inkubatora

MJERA PROGRAM: “INKUBATOR ZA KREATIVNE INDUSTRIJE”. Cilj programa je jačanje konkurentnosti kulturnog i kreativnog sektora kroz razvoj kreativnosti, vještina i talenta pojedinaca ili skupina kao potencijala za stvaranje dobiti, novih radnih mjesta te korištenja intelektualnog vlasništva, koje u konačnici doprinosi gospodarskom rastu i sveukupnom razvoju grada. Uz grad Rijeku nositelj programa je Odjel gradske uprave za kulturu i Odjel gradske uprave za poduzetništvo. Program je namijenjen pravnim osobama, obrtnicima i fizičkim osobama u slobodnim zanimanjima u djelatnostima: informacijsko komunikacijskih tehnologija – IKT (proizvodnja softvera, NKD2007, Područje J, Odjeljak 62, razred 62.01 – Računalno programiranje, multimedijalnih računalnih igara, DVD i video produkciji, novim medijima i medijskim komunikacijama, glazbi i glazbeno-scenskoj umjetnosti, arhitekturi, dizajnu, grafici, modnom dizajnu, novoj medijskoj kulturi i modernim načinima oglašavanja Program se provodi kroz pružanje usluga podrške razvoju projekata po poduzetničkim načelima, omogućavanje povoljnijih prostornih uvjeta u fazi razvoja kreativnih ideja te prezentacije rada i postignuća pojedinaca i subjekata kulturnih i kreativnih industrija

4.5. PROMICANJE PODUZETNIČKE KULTURE

MJERA “RAZVOJ DRUŠTVENE ODGOVORNOSTI GOSPODARSKIH SUBJEKATA” donesena je s ciljem povezivanja gospodarskih subjekata i lokalne zajednice putem volonterskih aktivnosti gospodarskih udruženja, odjela gradske uprave i mjesnih odbora na području grada. Uz Grad Rijeku nositelj programa je Odjel za gradsku samoupravu i upravu i Odjel gradske uprave za poduzetništvo te Obrtnička komora Primorsko-goranske županije, Udruženje obrtnika Rijeka. Program je namijenjen ustanovama i udrugama socijalno-humanog karaktera te mjesnim odborima na području grada, a sa svrhom uključivanja gospodarskih subjekata na rješavanju potreba i inicijativa lokalne zajednice kroz društveno korisni rad te dodjele priznanja društveno odgovornim gospodarskim subjektima.

MJERA “MEDIJSKI KUTAK” ima za cilj isticanje pozitivnih primjera i informiranje o postignutim uspjesima, podići razinu poduzetničke kulture korištenjem medijskog prostora za promociju uspješnih projekata gospodarskih subjekata.

4.6.STVARANJE DRUŠTVENIH VRIJEDNOSTI PRIMJENOM PODUZETNIČKIH NAČELA:

MJERA “PROGRAM RAZVOJA SOCIJALNOG (DRUŠTVENOG) PODUZETNIŠTVA” kojem je cilj potpora i promicanje društveno-poduzetničkih inicijativa koje spajaju ekonomske i socijalne ciljeve kroz edukaciju, promociju i sufinanciranje aktivnosti i projekata te korištenje poduzetničke infrastrukture grada u fazi razvoja socijalnog (društvenog) subjekta

4.7.MJERE ZAPOŠLJAVANJA

Grad Rijeka u suradnji s partnerima na različite načine podupire poduzetništvo mladih te njihovo zapošljavanje. Putem Općeg programa mjera poticanja razvoja poduzetništva na području Grada Rijeke, Grad Rijeka podupire projekte i programe usmjerene na razvoj kreativnosti i inovativnosti te poduzetničkih kompetencija, nužnih za snalaženje na tržištu rada, ali i pokretanje vlastitih poslovnih aktivnosti.

Za aktivne mjere zapošljavanja na nacionalnoj i lokalnoj razini zadužen je Hrvatski zavod za zapošljavanje koji provodi opće programe za profesionalnu orijentaciju, profesionalno savjetovanje te informiranje nezaposlenih osoba te nudi i niz mjera usmjerenih ka posebnim skupinama nezaposlenih osoba pa tako različitim mjerama i aktivnostima nastoji olakšati mladima pronalazak prvog zaposlenja.

Putem HZZ-a Grad Rijeka koristi niz mjera aktivne politike zapošljavanja mladih, ponajviše mjeru stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa. Mjere su usmjerene na podizanje kompetencija i pripremu mladih za zapošljavanje, a posebice jačanje i uključivanje mladih u poduzetništvo i razvoj organizacija civilnog društva kao sve značajnijeg dionika na tržištu rada.

Dom mladih Rijeka obavlja djelatnost posredovanja pri zapošljavanju redovitih učenika srednjih škola. Posredovanje pri zapošljavanju studenata obavlja Studentski servis Studentskog centra Rijeka.

Program K.E.Š. je pokrenut školske 2008/2009. godine kao pilot-projekt Grada Rijeke – Odjela gradske uprave za poduzetništvo u suradnji s Domom mladih iz Rijeke. Namijenjen je učenicima sedmih i osmih razreda osnovnih škola s osnovnim ciljem razvoja poduzetničkih kompetencija mladih i podizanja poduzetničke kulture.

Grad Rijeka od akademske godine 2010./2011. dodjeljuje stipendije za studente s prebivalištem na području grada Rijeke koji se obrazuju za deficitarna zanimanja, na temelju podataka prikupljenih od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Ureda državne uprave te potreba u ustanovama Grada, a na temelju Odluke o stipendiranju studenata koji se obrazuju za deficitarna zanimanja za potrebe ustanova na području grada Rijeke, a čiji sastavni dio su Kriteriji za izbor korisnika stipendije, kao i na temelju podataka prikupljenih od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Ureda državne uprave te potreba u ustanovama Grada, broj stipendija, visinu mjesečnog iznosa stipendija i deficitarna zanimanja za koja se raspisuje natječaj za svaku akademsku godinu utvrđuje gradonačelnik.

Od ovoga proizlazi korist za mlade ljude koji si time osiguravaju zaposlenje, ali i za Grad koji time zadovoljava svoje potrebe za stručnim kadrovima. Ugovori o stipendiranju sklopljeni temeljem stare Odluke o stipendiranju (Službene novine PGŽ broj 41/10 i Službene novine Grada Rijeke 4/15, 9/18), ostaju na snazi do isteka vremena na koje su sklopljeni odnosno do prestanka ugovora o stipendiranju. Mjesečna stipendija za studente koji se obrazuju za deficitarna zanimanja iznosi 1.100,00 kuna, a dodjeljuje se za devet mjeseci godišnje.

Grad Rijeka, trgovačka i komunalna društva u vlasništvu Grada Rijeke, kao i ustanove čiji je osnivač Grad Rijeka koriste mjere aktivne politike zapošljavanja putem Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Od mjera aktivne politike zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u najvećem obimu korištena je mjera “Rad i staž i prijevoz”, poznatija pod nazivom stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, kojoj je cilj osigurati osobama stjecanje radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale. Ciljane skupine koje su obuhvaćene ovom mjerom su osobe prijavljene u evidenciju nezaposlenih najmanje 30 dana, koje nemaju više od 12 mjeseci evidentiranog staža u zvanju za koje su se obrazovale, bez obzira na ukupno evidentiran staž u mirovinskom osiguranju. Od ostalih mjera aktivne politike zapošljavanja, koristi se i mjera “Rad i nakon stručnog osposobljavanja za radni odnos”.

5. ZAKLJUČAK

Poduzetništvo predstavlja temelj gospodarskog rasta i razvoja svake zemlje pa tako i Republike Hrvatske.

Na poduzetnički proces značajno utječu čimbenici iz poduzetničkog okruženja u koje se ubrajaju ekonomsko, pravno, političko, socio-kulturno, informatičko i tehničko-tehnološko okruženje.

Manjak financijskih sredstava je jedna od ključnih prepreka za osnivanje poduzeća, odnosno za ulazak u poduzetnički pothvat. Poduzetnici se najčešće financiraju iz tuđih izvora poput kredita, ali danas su česti i suvremeni izvori financiranja poput različitih potpora i poticaja od strane države, državnih institucija i Europske unije. Te se potpore odnose na bespovratna sredstva, na subvencioniranje kredita i kamatne stope te na mikrokreditiranje.

Primorsko-goranska županija i Grad Rijeka sukladno zakonima EU i Republike Hrvatske potiču financiranje poduzetništva kroz niz mjera i programa za pokretanje poduzetničke aktivnosti što je od izuzetnog značaja za Grad, Županiju i Republiku Hrvatsku jer se time može povećati zaposlenost, ali i tržišna konkurentnost cjelokupnog gospodarstva.

Ukupna ulaganja u Republiku Hrvatsku za razdoblje 2008. – 2017. godine iznosila su 15.922,4 milijuna EUR, dok su ulaganja u Primorsko-goransku županiju u istom razdoblju iznosila 1.139,4 milijuna EUR, odnosno oko 7,2% ukupnih ulaganja na razini Republike Hrvatske.

Prema dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku bruto domaći proizvod (BDP) za Primorsko-goransku županiju za 2015. godinu po glavi stanovnika u Primorsko-goranskoj iznosio 97.177 kune (12.770 EUR), što je za oko 20,6% više od prosjeka na razini Republike Hrvatske.

Filip Jorić

6. LITERATURA

Alpeza, Has, Novosel i Singer, <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>

Cingula, M. (1998.) Poduzetništvo, Zagreb: Školska knjiga

Delić, A., Singer, S., Alpeza, M.: "The role of think tanks in shaping SME business environment in Croatia – the case of CEPOR", 9th International Conference „Challenges of Europe: Growth and Competitiveness– Reversing the Trends“, Bol, 26th – 28th May 2011-

Debelić B., Štifanić – Debelić I., Kuzminski L., Đurišić T.: Usporedna analiza poslovanja poduzetnika Primorsko-goranske županije, Jadranske Hrvatske i Republike Hrvatske 2014.-2017. Srpanj, 2018

Delić, Oberman, Peterka i Perić, **PODUZETNIČKO OBRAZOVANJE – PUT KA STVARANJU ZAPOŠLJIVIH I KONKURENTNIH MLADIH LJUDI**, Praktični menadžment, SPECIJALNO IZDANJE

Fičor M.: GOSPODARSKI PROFIL PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE 1995. - 2015.
file:///M:/gospodarski-profil-pgz-1995-20155847d40f17898.pdf

Lukić I., Petričević T., Ferk M., Čižmek Vujnović O., Vujnović T., Zoretić G., Horbec G., Magzan M., Kamenov Ž.; **PODUZETNIŠTVO "Škola poduzetničke konkurentnosti na tržištu rada za gimnazijalce"** koji je provela I. gimnazija, Zagreb. EBIZ d.o.o., Zagreb 1. izdanje, 2014., Zagreb, Hrvatska

Oberman Peterka S., Delić A., Perić J.: **PODUZETNIČKO OBRAZOVANJE – PUT KA STVARANJU ZAPOŠLJIVIH I KONKURENTNIH MLADIH LJUDI** Praktični menadžment, SPECIJALNO IZDANJE

Šipić N., Najdanović Z.: Osnove Poduzetništva, Visoka poslovna škola Zagreb, Katedra za marketing, Zagreb, 2012.

Širola D., Iskra V.: ANALIZA SUSTAVA POTICANJA PODUZETNIŠTVA NA EUROPSKOJ, HRVATSKOJ I LOKALNOJ RAZINI, Zbornik Veleučilišta u Rijeci, Vol. 2 (2014), No. 1, pp. 139-162

-Škrtić, M. (2006) *Poduzetništvo u ekonomiji znanja*. Zagreb: Sinergija.

Škrtić M., Mikić M.: . Prijedlog proračuna PGŽ za 2017.g. i projekcije za 2018 i 2019.g.
<file:///M:/pgz-2017.pdf>

Škrtić M., Vouk R. OSNOVE PODUZETNIŠTVA I MENADŽMENTA Zagreb, 2005.

Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 4, 2006.

Narodne novine 47/14 , 69/17, 111/2012, 28/2013

Službene novine Primorsko-goranske županije« broj 24/09 i 11/10

Zakon o državnim potporama, NN 47/14, NN 69/17, 2017

Web stranice:

Primorsko-goranska županija <https://www.pgz.hr/>

Grad Rijeka <https://www.rijeka.hr/>

Eurokonzalting, 2017): <http://www.eurokonzalting.com/index.php/nase-usluge/eu-fondovi/>

Geniusconsulting <http://www.geniusconsulting.hr/hr/>

Hrvatska gospodarska komora <https://www.hgk.hr/>

Hrvatski zavod za zapošljavanje <http://www.hzz.hr/>

Ministarstvo hrvatskih branitelja <https://branitelji.gov.hr/>

Ministarstvo poduzetništva i obrta <https://poduzetnistvo.gov.hr/>

Kratice:

BDP bruto domaći proizvod

BICRO Poslovno-inovacijske agencije Republike Hrvatske

CEF Connecting Europe facility

CEPOR Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva

CHF Švicarski franak

COSME (Program za konkurentnost poduzetništva, malih i srednjih poduzetnika

DVD Digital Versatile Disc- optički disk

DZS-a Državni zavod za statistiku

€ , EUR - Euro

EFPR Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

EFRR Europski fond za regionalni razvoj

EFSU Europskog fonda za strateška ulaganja

EIB Evropske investicijske banke

EIF Europski investicijski fond

EPFRR Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

EPPU Europski portal projekata ulaganja

ESF Europski socijalni fond

ESIF Europski strukturni i investicijski fondovi

ESPON Program međuregionalne suradnje

EU Europska unija

FINA Financijska agencija

HAMAG INVEST Hrvatske agencije za malo gospodarstvo i investicije

HAMAG-BICRO Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije

HBOR Hrvatska banka za obnovu i razvitak

HZZ Hrvatski zavod za zapošljavanje

IKT informacijsko komunikacijskih tehnologija

INTERACT Program međuregionalne suradnje

INTERREG EUROPE Program međuregionalne suradnje

ISA Interoperabilna rješenja za europsku javnu upravu

KF Kohezijski fond

Kn kuna

LAG lokalne akcijske razine grupe

LAGUR lokalne akcijske grupe u ribarstvu

Mil milion

Mlrd milijarda

NKD Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti

NN – Narodne novine

NUTS francuski Nomenclature des unités territoriales statistiques – hrv. Klasifikacija prostornih jedinica za statistiku

OP Operativni programi

OPG obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

PDV-a Porez na dodanu vrijednost

PGŽ Primorsko- goranska županija

PS Partnerski sporazum

RH Republika Hrvatska

SEECEL Regionalni centar za razvoj poduzetničkih kompetencija zemalja jugoistočne Europe

SME - sektor srednjih i malih poduzeća

UCITS fondovi - Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities -
Otvoreni investicijski fond s javnom ponudom

URBACT Program međuregionalne suradnje

ZSO Zajednički strateški okvir

Tablice i grafikoni:

Tablica 1. Broj osnovanih poduzeća od 2011-2015 po kategorijama

Grafikon 1: Struktura zaposlenih u Republici Hrvatskoj 2013.g. po vrstama poduzeća

Grafikon 2. Struktura poduzeća po broju subjekata prema NKD-u u Primorsko-goranskoj županiji u 2017. godini

Grafikon 3. Struktura poduzeća po broju zaposlenih prema NKD-u u Primorsko-goranskoj županiji u 2017. Godini 24